

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

cuiusdam reliquæ, sic cum omni honore collocatæ, decimo sexto videlicet Calendas Apriles, quum sexto Idus Ianuarias migrasset ad Dominum. Multi non solum ex Italia, sed Illyrico etiam atque Epiro, ad id ostentum domo profecti. Medici omnes, & præsertim Gerardus Veronensis, medicus ætate nostra omnium nobilissimus, qui cum in hac ægritudine visitauit, naturæ nulla vi fieri posse testati sunt, præsertim cum putrida febris laborasset. Diffusus enim per venas putridus & corruptus humor, corruerit necesse fuit reliquum corpus: vt impossibile penitus extiterit, absente calore naturali, vel paruum aliquid temporis integrum incorruptumq; manere. Quantum igitur, quamq; admirabile spectaculum fuerit, aliorum sit iudicium. Nam si beatissimo Bernardo honori datum est, vt dandum erat, quod corpus eius triduo inhumatum subsisteret: quid Laurentio nostro tribuendum, qui tot dies & penè menses integer & incorruptus euasit? Mota ciuitas tantæ rei miraculo, dare operam voluit, nè eiusmodi ornamento, vel primi scilicet, vel sanctissimi patriarchæ reliquijs, patriarchalis ecclesia spoliaretur. Hoc facto relatū in memoriam illud beatissimi Martini Turonensis episcopi: qui quum apud Condatensem Pictaunorum urbem diem obiisset, & Pictaui, apud quos obiisset, retinere vellent: Turonenses autem repeterent proprium antistitem, tandiū in contentione res illa versata est, donèc à Turonensibus furto sublatus, propriæ ecclesiæ restitueretur. Quæ autem miracula deinceps acciderint, quæq; accidant quotidie, ad sepulcrū illud diuinam opem poscentibus, ea non aggredi fatiū existimaui: quippe quæ innumerabilia sunt. Inquirentur fortassis aliquando diligentius ab ijs, quorum sicuti auctoritas maior est & officium solennius, ita vix crediderim fieri posse, vt tanti luminis splendorem Deus iacere diutiū in tenebris patiatur.

Miracula
ereberrima
ad eius se-
pulcrum.

CERTAMEN SANCTI MARTYRIS

POLYEUCTI, AVTHORE SIMEONE

Metaphrasæ.

IANVAR. 9.
Beda & Vfu-
ardus hunc
habent Idi-
bus Febru-
arij.

Nearchus
& Poly-
euctus milites
amicissimi.

Test vlla alia pulcherrima narratio, pulcherrima quoque est narratio admirabilis martyris Polyuucti. Nam cum utilitate, magna quoque est coniuncta iucunditas. Huius autem rei potest ea non falsam testem adducere experientiam. Dicatur ergo, & à nobis in medium proferatur pijs Deique amantibus auditoribus, vobis quoque pro viribus quæ vestra sunt afferentibus, aures orationi attentas exhibentibus, promptumque & alacrem animum præbentibus narrationi.

Tempore Imperatorum Decij & Valeriani, erat quidam Nearchus & Polyuuctus, studio quidem milites, amicitia autem ita inter se deuincti, vt longè magis, quam si inter eos intercessisset sanguinis & cognitionis necessitudo, summo suū inuicem desiderio & insigni concordia ac consensione coniuncti essent eorum animi, & vterque in alterius corpore se putaret viuere & spirare. Erat autem Nearchus quidem Christianus & fidelis, pietateq; ac vera religione perfectus. Egregius autem Polyuuctus, gentilis quidem religione, & veritatis luce nondum illuminatus, alioqui se Christianum accurate conseruans, & omni virtute exornans: & erat quidem olea frugifera, hoc autem solum ei deerat, quod nondum erat in domo Dei. Quoniam autem Decius ille & Valerianus non rectè vtebantur imperio, nec eum, qui illud eis dederat, agnoscere & colere volebant, immò verò manum impiam & cum Deo pugnantē, in ipsum erexerant: & non solum eum negabant, sed omnes quoque subiectos scriptis edictis incitabant, & omnibus modis arcebant à Dei cognitione: & deos prohdolor falsos & vanos, in veri Dei locum constituebant, & illos colere & adorare cogebant, qui minùs habent sensus, quam lapides & statua.

Quoniam ergo hæc ita habebant, & proposita erant supplicia & præmia: ijs quidem qui parebant, honores, dona, & pecuniæ: ijs autem, qui non parebant, minæ, poenæ, & vltimum malum mors: amico rimuit Nearchus, & putauit hoc esse tempus, quod effecturum esset, vt dissensio in religione, eorum quoque dissolueret amicitiam. Hæc cum in ani-

DE S. POLYEUCTO MARTYRE.

195

in animo haberet & apud se versaret, apertè ostendebat se cruciari animo, magnisque agitari fluctibus, & occultè desere amicum. Præstantissimus autem Polyuctus cum videret sic se habere amicum, pungitque aculeis doloris, & qui verbis explicari nequeunt, gemitibus conari leuare magnam animi ægritudinem, & vestigia lachrymarum indicare oculis: amicè ad eum accedens interrogat, & causam quærît discere, cur ita se habeat. Nam ipse quoque nihilominus dolebat, cum eum videret sic affectum, qui erat eiusdem cum eo animi. Ille autem volebat quidem dicere, & significabat se nihil posse celare amicum: esse autem aliquam causam, propter quam, etiamsi velit dicere, necesse habeat tacere, & amici consolationem hac in re minimè consequi. Cum autem valdè diuinus vrgeret Polyuctus, & postularet vt ei secretum aperirer, & ei exprobraret contemptum amicitia, & mutatam affectionem, Nunquid, dicens, aliquid offendimus? Quanam in re tibi molesti fuimus? Quanam res tam dira & tam atrox facta est, vt Polyuctum tuum à venia arceas?

Cruciatur
Nearchus
Polyucti
errore.

Hæc cum diceret & animo angeretur, non ferens Nearchus, oculos suffusus lachrymis, & profundo suspirio internam cordis flammam significans: Cum, inquit, ô amicissime, nostræ confessionis & dilectionis apud me cogito separationem, necesse quoque habeo animum abrumperè. Hæc postquam ille audiit, corde grauissimè perculsus, Quomodò hæc, inquit, Nearchè, quomodò? & cur hæc verba dicis præter spem? & videntiam hæc erit nobis separatio, quam statuimus ne mortem quidem posse nobis facere: Hoc est, inquit, ô amicissime, quod me propemodum suffocat, & ipsum comprimit spiritum & animam, quoniam hæc, quam dixi, separatio est nobis humana morte validior & grauior. Cum autem nondum, quid sibi vellet oratio, intelligeret Polyuctus: statim surgens, & amicum complexus, & ei ita vt eum tenebat, ardentissimè circumfusus: Sed dic, inquit, mihi, ô Nearchè, dic apertè, & explica quemadmodum hæc sit futura separatio. Non enim fero amplius hoc minimè amicum silentium. Sin minùs, videbis iam tuum Polyuctum in terra iacentem mortuum & exanimem. Atque videbatur quidem Nearchus velle dicere, sed victus ab animi perturbatione, victam habebat linguam: & solum mœstus ac conturbatus, amicum fixis adspiciebat oculis, & immoderatum significabat dolorem: Postquam autem vidit Polyuctum mœrore confectum, abiicisse animum, & humi procidere, & esse iam à dolore omninò superatum, cogitur in hanc vocem erumpere:

Valdè vrget
Polyuctus,
vt dolerem
suum Nearchus
indiceret.

O amicissime, inquit, Polyucte, hoc edictum Imperatoris nobis separationem afferet & disunctionem. Postquam autem hanc vocem sapientissimus audiit Polyuctus, statim conijciens quid sibi vellet, quod dixerat Nearchus: Cogitauit enim, quod amorum in religione dissensio iam examinanda, & acerbiter subitura iudicium, cogit eos à se inuicem disungi: conuertit eum ad diuinorem quandam cogitationem, & reuolvens animo quam viderat visionem, & eam iudicans tempori conuenientem, cœpit repleti gaudio & voluptate: & quemadmodum hæc fuerit visio, communicauit amico, Est aliquid, dicens, ô Nearchè, quod prohibebit nobis hanc fieri separationem.

Vidi enim ego Christum, quem tu adoras, ad me accedentem, hac sordida, qua sum indutus, veste me exuisse, alia verò valdè preciosa (ô quis illius pulchritudinem dixerit & splendorem?) induisse, cuius humerum fibula cōstringebat aurea. Deindè verò mihi quoque equum tradidisse alatum. Atque talis quidem fuit visio, quam vidit diuinus Polyuctus: eius autem nequaquam fuit vanus exitus, sed præclare expressit id, quod erat futurum. mutata quidem illa vestis pulcherrima, mutationem in melius ex eo quod est deterius: nempe, vt ex terrena militia in cœlestem & diuinum militum referretur numerum, per quem erat in chorum martyrum cooptandus. Alatus autem ille equus quid aliud possit significare, quam illius celerem à terra in cœlos ascensum?

Visionem
suam Nearchus
narrat
Polyuctus.

Hæc cum audisset Nearchus, lætatus est, hilarisq; effectus, ei dixit: Christum cognouisti? Christum, ô Polyucte, qui verè est Deus? Ille verò ei dicit: Quando autem cum ignorauisti? Num, cum tu de eo diceres, tremor meum subibat animum? aut cum legeres, non eius admirabar sermones? solum enim mihi nomen decrat: alioqui enim eram affectione Christianus, & studebam me Domini Christi mancipare seruitio, multum valere iubens cultus inanes simulacrorum. Quid ergò facimus, ô Nearchè: Cur non apertè ostendimus nostram in Christum confessionem? Cum hæc autem lubenter

Animus Ne
archi verè
Christias
nus,

accepisset Nearchus, dixit, se veluti nudans & aperiens: Mihi, ô Polyeucte, non diuitiæ, non gloria, nec omninò dignitas militaris, nec aliquid aliud ex ijs, quæ sunt huius mundi, præfertur vitæ, quæ est in Christo. eam enim solam desidero: alia autem sunt apud me parua & nullius precij. Deindè rursùs diuinus Polyeuctus eius animi veluti faciens periculum: Quid verò, inquit, an non concupiscis hanc, quæ adest tibi, dignitatem? Nearchus autem existimans hæc ab eo dici ex animo, & non eius tentandi gratia, Vidéris, inquit, mihi ô Polyeucte, ignorare veram in Christo dignitatem, & eam quæ est apud illum gloriam, & quæ nunquàm cessat, beatitudinem. Sic quidem inter se conferebant sermones, & sibi inuicem suam aperiebant sententiam.

Polyeuctus
capit bapti
zati.

Egregius autem Polyeuctus iucundè & lepidè volens aliquid amico dicere: Tu quidem suspicaberis, inquit, me ignorare eam, quæ est in Christo, gloriam, & quæ est apud illum, beatitudinem. Ego autem, ô Nearchè, video te præcessisse, & imperatoriam, vt scis, & cælestem chlamydem accepisse per reuelationem. Sed tamen volo ex te sciscitari aliquod caput spiritale. Vereor enim, nè, si absque sacramentis & mysterijs accesserim ad Seruatore[m], ei videar minimè acceptus, & indignus qui referat in numerum eius militum. Postquàm hæc audiuit Nearchus, statim surgit, & euadit animo acrior & vehementior: & amicum incipit recreare, promptiorique & alacriori animo eum reddere ad Christi fidem, dicens: Nulla, ô amicissime, sit tibi de hac re dubitatio. Scriptum est enim, posse Deum vel ex his lapidibus suscitare filios Abraham. Quod quidem quid est aliud, quàm hoc, posse etiam gentiles ex insperato salutem assequi, & esse milites Christi? Nam omnibus, vt semel dicam, aperta est porta cali: nulli omninò ex omnibus occlusus est salutis aditus. Quamobrem is quoquè qui credit, magnam recipiet mercedem parua illius fidei. Propterea enim ijs quoquè, qui prima & tertia & nona hora accesserunt ad vineam, æqualis merces decernitur. Quamobrem, etiam si ipse tardus accesseris, eadem quæ primi, præmia consequéris. Ad hæc D. Polyeuctus tanquàm eius subijisset animū recordatio, Per veritatem, inquit, Nearchè amicissime, audiui aliquando latenter te aliquid eiusmodi legentem ex diuina scriptura, quòd eos, qui vnam horam essent operati, æquali Christus honorasset portione ijs, qui sustinuerunt totū estum diei. Nearchus autem, Multa quoquè, inquit, ô vir egregie, inuenies eiusmodi exempla. Ecce enim, inquit, latro, qui fuit cum Christo crucifixus, cum innumerabilium reus esset criminum, pro modico & breui verbo magnas inuenit remunerationes: & quæ multis emittur sudoribus in paradiso conuersatio, admodum facile ab eo paratur. Nam vel parua fides potest magnos montes transferre.

Matth. 3.

Matth. 20.

Ibidem.

Luc. 23.

Polyeuctus
conspuit &
confringit
ediçtu lm
perat.

Hæc cum diuinus audisset Polyeuctus, animo statim in altum extollitur, & vt corpororum & terrenorum omnium planè oblitus, Pacificamur, dicit Nearcho, nos firmius & stabilius esse seruaturos ea, quæ visa fuerint. Ego enim rebus humanis deceterò renunciaui. Quodnam autem de Christo nos oporteat ferre testimonium, planum fecit, quæ id præsciuit, diuina Domini clementia. Ecce enim, ô Nearchè, eam quæ est in calis, pulchritudinem mihi visione apprehendit cogitatio: quam quidem assistere, & Christum video ante oculos, & splendore eius visionis mihi vultus illuminatur. Sed iam tempus est legere impium edictum Imperatorum, & rectè scire, quidnam velit nos facere. Sic dixit: cum quæ id accepisset, perlegit, inter legendum conspuit: & cum id in frustra minuta confregisset, ventis mandauit. Deindè sic conuersus, videt idola quæ portabantur, & à stultis adoranda deducebantur ad aras. Quæ cum iucundissimè & vehementissimè rississet, priùs quidem simulat se prompto & alacri animo ad ea accedere. Deindè illorum singula accipiens, & protinus humi allidens, simul contriuit omnia, & rededit in subtilem puluerem.

His ergò factis, cum eius socer venisset Felix: fuerat enim iam constitutus persecutor ab Imperatoribus: & vidisset quæ fecerat Polyeuctus, admodum egrè ferens, Hec, dixit, Felix est priuatus liberis: & qui priùs eram insignis, & suscipiebar propter filios, repentè me affligit filiorum orbitas. Nullus deorum nec hominum potest misereri Polyuucti, qui talia est ausus, & nostros deos contriuit. Ad hæc D. Polyeuctus, eo quod factum fuerat, veluti magis glorians, tantum aberat vt reformidaret aliquid & extimesceret: Nunc quidem, inquit, ego eos contemnens, re ipsa ostendi quàm sint imbecilli. Quòd si sunt tibi alij, ij quoquè in medium adducantur. Hinc enim scies, quem admo-

admodum nos Christi seruos ea conspuere oporteat. Felix autem cum humana & miserabili quadam affectione de sancto cogitans & loquens, Si velis, inquit, o Polyucte, aliquantisper viuere, donec tuam videas vxorem. Quenam autem adhuc, inquit sanctus, vxoris mihi cura est & filiorum, qui ex rebus humanis nihil omnino curo, cum in solis caelestibus mens versetur, & ijs in quæ non cadit interitus? Tua autem filia, si me quidem sequatur, beata erit propter suum animum & institutum: sin minus, ipsa quoque cum vestris dijs mala male peribit.

Admirabilis animi fortitudo.

Post hæc Felix profundebat lachrymas, vt qui spem omnem abiiecisset. Qua de re dupliciter cæcutiens, nempe & ex ægritudine animi, quæ cum angebat, & ex insania, qua laborabat in simulacra, loquebatur verba digna tantis tenebris & tanta dementia: Hei mihi, dicens, te quoque, o Polyucte, Christi artes fefellerunt magica? Martyr autem admodum prudenter & fortiter, Non per sacra, inquit, martyrum certamina. Non nego, inquit, me ab illo esse vocatum ad cognitionem veritatis. Ipse enim est, inquit, qui cum suis manibus meam demulisset animam, à tenebris ad lucem, & ab errore deduxit ad veritatem, & dignum censuit, qui essem & nominarer eius miles. Cum autem hæc dicerentur, accedentes sanctorum persecutores, cum martyrem comprehendissent, facrum os eius pulsabant, verè odio habentes confutationem, quæ erat in foribus, & malis auribus non valentes ferre vim veritatis. Præclaro autem Polyucto eæ quidem plagæ nullo modo erant curæ. Videbat enim Christum, qui pro eo erat passus, prope ipsum assistere. Quem cum suum posuisset refugium, nec pro malis habebat ea, quæ ipsum inuadebant: nec scuticam, quæ eius corpus cædebat.

Os S. Polyucti verberatur.

Has ergo plagas, vt dictum est, parum curabat Polyuctus: lucubantur autem aduersus aliam diaboli maligni artem. Nam cum ille ad eum adduxisset focerum & vxorem lachrymantes, & miserabiliter eiulantes, sic conabatur eius animam suis decipere praestigijs, & pro viribus dissoluere eius robur & constantiam. Is autem non ignorans maligni insidias, cum seipsum valde vtiliter conturbasset, animæque fortitudinem & iram excitasset, & quæ ex lachrymis oritur, effoeminatæ mollitiei eam opposuisset, grauius admodum & fortiter: O scelerate, inquit, & profanorum mystagoge simulacrorum, cur me insidiosis tuis & vxoris lachrymis studeas abducere à confessione in Christum? Cur autem desles Polyuctum, cum teipsum multo magis deslere & lugere oporteat, propterea quod cum principibus, qui sunt ad tempus, seruiëris, igni sis æterno tradendus? Et hæc quidem dixit focero Felici. Postquam autem vidit vxorem quoque suam Paulinam miserabiliter lachrymantem, & dicentem, Quid tibi accidit, o Polyucte? Quomodo autem fraude es inductus, vt duodecim deos nostros confringeres? Eam suauiter irridens sanctus, Si solus, inquit, ego duodecim deos tuos vici & contriui: ecce decurum es omnino egena. Adestum ergo, inquit, Paulina, & faciam vt verum Deum cognoscas, quem ipsa stude diligenter adorare, & hæc breui vita æternam commutare. Cum hæc sic dicerentur, & multi infideles per ipsum ad fidem in Christum conuerterentur, & omnes persecutores simul congregarentur, & partim quidem promissis, partim verò etiam minis sanctum studerent in contrariam traducere sententiam: quoniam nulla via & ratione id effici poterat, nec eius rei vlla erat spes reliqua, fertur in eum sententia, vt ense statim mortem subeat.

Diabolus ei insidias tendit per vxoris lachrymas.

Cum autem ei iam res fuisset aperta, erat videre Polyuctum nihil moestum, nihil triste, nihil omnino, quod esset effoeminati & pusilli animi, aut dicentem, aut pati præ se ferentem: quod quidem accidisset alicui alij, qui ab hac iucunda luce & vita separaretur. Immo verò tanquam ex tenebris & afflictione ad gloriã transiret & delicias, magnam ostendebat lætitiã & animi alacritatem, vt qui iam frui inciperet ea, quæ est illic, beatitudine. Nam ijs quoque, qui aderant, affirmabat se quendam accedentem videre adolescentem, & secum eloquentem, & omnibus modis efficientem, vt obliuisceretur omnium terrenorum. Sed quis, o diuine Polyucte, hoc vel tuum solum laudandum assumens, te dignam possit laudem contexere? Nam cum iam esses consummandus, & per sacrum sanguinem, diuinum baptismum & in Christo signaculum accepturus: o generosam animam, o mentem firmam & stabilem, & à mendacio alienam: nec sic amicitia Nearchi es oblitus, sed eum adspiciens, Vale, inquis, Nearchi, & paucorum conuentorum recordare. Hanc cum tu vir fortis vocem, tanquam vltimum aliquod donum, amico reliquisses, ad ensẽ processisti, & per eum illatam mortem prompto & alacri animo subijisti.

Cæditur gladio.

Cum sic autem fuisset consummatus Polyuctus, preciosum quidem eius corpus, qui ex fratribus erant studiosiores, deposuerunt in Melitene ciuitate Armeniæ, æternam hereditatem sic sibi acquirentes. Fuit autem dies quartus, qui vidit finem Polyucti & corporis depositionem. Inseruij autem hinc quoque Nearchus, qui accepto sanguine martyris, cum eum in nitido imposuisset linteo, portauit in ciuitate Cananæotarum, donans eis arma salutis, & verè beatam hereditatem.

Hæc gesta sunt tempore Decij & Valeriani in prima Orientis persecutione. Nam fuit quidem primò martyr Hierosolymis sacratissimus Stephanus, secundò autem Philoromus in Alexandria ciuitate Aegypti, & tertio D. Polyuctus in Melitine Armeniæ 4. Idus Ianuarij. Is sæpè se magnam curam agere Christianorum, etiam post mortem, non leuiter & obscure, sed apertè & euidenter ostendit. Quidni enim faceret, qui talis erat, & genus illinc ducebat, & eiusdem fuerat sodalitatibus nobilium, inquam, & illustrium ex fide in Christum: qui sequebantur quidem Marcum Imperatorem, bellum gerentem aduersus Barbaros, aquæ autem penuria laborabat Romanorum exercitus, tristisq; erat Imperator, cum hostes quidem valdè inualescerent, sitis autem inter cætera nostros vexaret. Ij autem Christi fortes milites, qui eandem implebant legionem, quam hic venerandus martyr, cum se separassent, & procul ab exercitu remouissent, manus quidem pias ad Deum tollunt, quam, quæ ab eis honorabatur, fidem acerrimè proferentes. Rogant autem Dei miserationes, vt eos benignis oculis adspicerent, & hanc soluerent necessitatem, quæ opprimebat multitudinem. Cum illi sic orassent, suis non sunt fraudati precibus. Nondum enim precationibus finem imposuerant, & densa nubes cælum subiens, aërem quidem impleuit tonitru: fulgura autem elisa micabant, & multa erupit pluuiæ, adeo vt dum sic ferrentur fulmina & imbres, recreati quidem sint Christiani, plurimi autem barbari interiërint, & ex eo sit legio nuncupata Alij vertūt, *κατανοήσασθαι*, id est, Fulminū iaculatrix, hucusq; cognita ex hac magni miraculi effectione, ad gloriam Patris & Filij & Spiritus sancti, vnus & consubstantialis diuinitatis: Cui conuenit omnis gloria, honor & adoratio, nunc & in secula seculorum, Amen.

VITA SANCTORVM IULIANI MARTYRIS CVM RELIQVIS, AC BASILISSAE VIR- ginis, ex Simeone Metaphraste.

9. IANUAR.

SANCTORVM martyrum Iuliani, Basilissæ, & reliquorum certamina hæc sunt, quæ pro religione perpeffi, sempiternum post suum hinc excessum, nobis hoc beneficium reliquerunt: sua enim facta, & quæ ipsi pro Christo perpeffi sunt, ad eos, qui postea certare vellent, certissimum exemplum transmiserunt. Itaque errantibus viam monstrarunt, & cæcorum oculi, infirmorum fides, omnium denique hortatores fuerunt, qui suarum virtutum specimen ad alios transmiserunt, & splendore sancti Spiritus homines illustrarunt. Ex hoc iustitiæ thesauro nemo est, qui haurire non possit, vel errare queat, nisi qui velit perfidiam retinere. Vos autem, qui hæc auditis & legitis, nobiscum vnà credite, omnia possibilia esse credenti, ob idque sine aliqua hæsitatione bonam hanc hereditatem, quam nobis Martyres imitandam reliquerunt, accuratè & diligenter persequamur. Peto igitur à vobis, qui hæc lecturi estis, vt attentis animis audiatis, quàm gloriosum sit terrena hæc derelinquere, quò per angustam sanctorum hominum viam contendentes, illorum institutionem assequi possimus. Illud igitur, vt dixi, vos rogatos velim, vt cum eorum facta legitis, vera esse credatis. Nam beati quidem sunt qui viderunt, & crediderunt: sed longè beatiore, qui non viderunt, & crediderunt. Nos, qui nostris oculis vidimus, Martyrum facta conscribimus: quamobrem exiguam beatitudinis partem nobis fore credimus. Vobis verò necessariò maior quædam gloria futura est, qui auditis, & creditis, Deum in sanctis suis perfectissima quæque opera implere posse. Huius igitur sanctissimi martyris Iuliani certamen, quod ille perpeffus est, in medium afferam: neq; silentio

Matth. 17.

Ioan. 20.

En se vidit

se aiūt mar

tyrū gesta.

lento præteribo, quemadmodum ab ipsa pueritia vitam Deo gratam exercuerit. Velim fidem nostris verbis habeatis, vt id facientes, discatis, qualis merces fidelibus hominibus parata sit.

Beatus hic Iulianus claris fuit parentibus, quod ad mundi huius splendorem pertinet. Illi parentes vnicum habebant suorum viscerum ac generis pignus, quem omni eruditione & sapientum virorum disciplina instituendum curauerunt. Nulla enim Dialectica, aut Rhetorica artis pars eum fugiebat: ita ingenij acrimonia prestans erat. Ille vero non aliter mundi sapientiam, quam vt bonum Christi athletam decet, exercebat: mundo autem ipso sic utebatur, tanquam non usus esset: legerat enim apud omnium Christianorum magistrum Paulum: Præterit figura mundi huius. Ita denique se ipsum Deo charum præbebat, vt mundi huius sapientiam stultitiam duceret: semper enim in votis habebat, mundi huius memoriam nullam habere, sed cum Christo esse. Fidei vero, quæ sancta mater Ecclesia tenet & obseruat, amator erat ardentissimus, quod tididè sanctorum virorum ianuas frequentans: neque diem vllum intermittebat, quin ad eos iret, & tanquam bonus aliqui operarius, thesaurum in corde suo reponebat, omniumque sanctorum & electorum Dei virorum facta imitans, & ad vniuscuiusque virtutes properans, Christi gratia florebat.

Genus Iuliani.

1. Cor. 7.

Fide colit S. Ecclesiam, & sanctorum facta imitatur.

Inerat in eius visceribus perfectus quidam amor, timorem eiciens. ita enim seipsum ab huius carnis & mundi affectibus atque infirmitatibus remouit, vt redè illud Domino Deo confiteretur: *Quandiu in hoc mundo sum, peregrinor à Domino. Ille & homines latere cupiebat, quoniam Christo ipsi placere studebat, quam obrem suum propositum & sanctissimum desiderium occultabat. Hunc cum parentes viderent tanta attentione animi Christianæ fidei exercitationem sequi, iuuenem ad se vocarunt, & his verbis hortati sunt: Suauissime noster fili, audi parentum tuorum sanas admonitiones. Quoniam in sanctissima Christi lege à beato Apostolo, omnium Christianorum magistro, spirituali doctrina instructi sumus filios gignere, familiam regere, nullam occasionem inimico relinquere: propterea te hortamur, vt non tantum nobis placeas, quantum Domini Iesu Christi legibus fidelem te præbeas. Ad hæc beatus Iulianus dixit: Neque propositi mei ratio, neque ætatis tempus postulat, vt ea faciam, quæ adhortamini. Tum parètes: Annos decem & octo natus es: qui potes igitur recusare, quin coniugem ducas? Nolumus ætatem excuses, sed facere studemus, vt vxorem habeas, quod liberos gignere possis, & puerum aliquem Deo ipsi offeras. Verum quo tempore corporis libidines deferuerint, tu & vxor concordiam animo & voluntate in castitate viuentes, salutarem Christi doctrinam attendere poteritis.*

2. Cor. 5.

1. Tim. 5.

Hæc parentes agebant, vt semen propagare possent, quod finem habiturum credebant, nisi generis successione renouaretur. Ille vero cum parentum verba molestè ferret, neque illis acquiesceret, cumque tam consanguineorum, quam eorum, qui patris amicitia utebantur, consilia execraretur, illis responsum hoc dedit: Neque vxorem ducere in animo habeo, neque licet recusare, quod vos cupitis: quocirca septem dierum tempus à vobis peto, & quale consilium Deus ipse per Spiritum sanctum mæi meæ suggererit, tale vos à me responsum referetis. Hæc cum parentes audiissent, multis cogitationibus sollicitabantur, quoad definitus ille dies præteriret, quo audire possent, quid filius responderet. Adolescens autem ille honestissimus septem dierum spatio, quod à parentibus impetrauerat, diurna & nocturna tempora in precibus transigebat, à Deo petens, nè pateretur virginitatem, quam illi seruandam promiserat, quauis causa violari. Cum igitur septimi diei nox aduenisset, & eius corpus ieiunio extenuatum esset, cumque somnum cepisset, præstò fuit illi Dominus, & fidelem seruum consolatus est, ac eius mentem confirmauit, iubensque facere, quod parentes admonebant: Surge, inquit, nè timeas, neque parentum tuorum consilia, vel propositum metuas: duces enim coniugem, quæ te non maculabit, neque à meipso segregabit, sed tua causa virginitatem etiam seruabit. Ita que & te & illam virgines in cælum recipiam: multa enim castitas per vos propagabitur, multi que iuuenes & puellæ per vestram doctrinam cælestis vitæ ciues fient. Ego tibi præstò ero, in te habitans, vt omnes corporis libidines & carnis bellum expugnem: quin etiam illam ipsam virginem, quæ tecum copulata fuerit, talem efficiam, qualem ipse volo. Faciam igitur, vt ipsa institutum tuum sequatur, & illic quidem in thalamo vobis præparato me cum angelorum choro videbitis, &

Virginitatem Deo promiserat.

Christus ei apparet.

cum innumerabilibus vtriusq; sexûs virginibus, quos natura quidem ipsa dissimiles fecit, at fides, quæ in me habetur, similes facit: quorum & tu imitator esse agnosceris.

Sentit à se
ablaras mü
di voluptat
tes.

Hæc cum dixisset Dominus, & illum tetigisset: Viriliter, inquit, age, & cõfortetur cor tuum. Hac Dei virtute confirmatus admirabilis ille adolescens, surrexit, & ait: Gratias ago tibi, Domine Deus, qui es cordis & renum scrutator, quiq; mundi huius delicias ac voluptates procul à me remouisti, ita vt corde firmo castitatis meæ te adiutorem mihi futurum sperem, eaque te daturum confidam, quæ neque oculus vidit, neq; auris audiuit, ea scilicet, quæ preparasti his, qui ex toto animo te secuti fuerint. Tu dignum me fecisti, qui possem in via tua ambulare: vel potius tu, quæ so, mihi sis bona illa via, & his, qui castitatem amant, & animæ integritatem, corporisq; munditiam amplectuntur.

* in te re
natus sum.

Novisti tu Domine, quem admodum ex eo die, quo xgenitus sum, vsq; ad hanc horam, qua me vocare dignatus es, nihil mihi optandum, nisi te ipsum proposui: idque solum in votis habeo, vt quod ab ore meo exijt, tu confirmes. Tunc enim me ipsum credam cepisse id exequi, cum ea, quæ dixero, re ipsa præstabo.

Queritur
ei sponsa.

Exijt igitur è cubiculo ita hilaris, vt sui aspectus hilaritate omnem parentum tristitiam ademerit, quibus ait: En ego, vt optabatis, nuptias ipsas, rectam quãdam viam, non peccati, sed gaudij, mihi futuram esse cognoui: itaq; iam faciam, quod vos adhortamini. Ea re parentes valde lætati sunt, futurum sperantes, vt ab eo prolem susciperent. Quid multa? Dabant parentes operam, vt scemina inueniretur, quæ similis ei foret tum moribus, tum generis nobilitate, quæq; ad filios procreandos fecunda iudicaretur. Diuina igitur prouidentia factum est, illius, inquam, Dei, qui ex eo coniugio tantum boni futurum prouiderat, vt virgo quẽdam inueniretur, quæ multarum possessionum facultatibus abundaret, generis splendore par, cui nomen erat Basilissa, parëtib; suis etiam ipsa vnica. Cumq; vt hominibus mos est, nuptiarum tempore aduentante, parentes consensum puellæ habuissent, nuptiarum tempus definitur, omniaq; illa confecta sunt, quæ consueuerunt in eorum, qui nuptijs copulantur, sponsonibus contineri. Beatus verò Iulianus ita nuptiarum diem expectabat, tanquam bonus aliquis athleta, qui, superata corporis libidine, cęlesti Deo gratus esse studeret.

Iulianus
nõ afficitur
mundi ob
lectamētis.

Cum igitur dies constitutus aduenisset, finitimarum vrbiũ ciues conuenerunt, multa & varia oblectationum genera secum afferentes, quibus delicatæ & elegantioris ætatis mentes ad amoris illecebras excitarentur. Itaque plateæ musicis omnium generum vocibus resonabant, virginum multitudo illic aderat, aureis virtutis crines contextos habentium, quæ suauissimis canticis vel constantes & fortes viros ad intemperantiæ illecebras prouocare poterant. Inter eiusmodi barbaricas nationes Christi athleta Iulianus constanti & forti animo versabatur, nulli ocula cordis sui consilia patefaciens, nisi Domino ipsi, à quo victoria spem certam expectabat. Prolatam igitur è thalamo spõsam hilari vultu accepit, cum qua & exultauit in Domino: & ijs quidem, quorum multitudo illic aderat, hilarem vultum ostendebat: in animo autem Deo ipsi illud

Psal. 25.

cum timore canebat: Domine, vre renes & cor meum, nè vetus ille draco contra me bellum exuscitet. Cum verò hora illa propè esset, qua sibi & virgini secum copulatæ thalamus nuptialis adeundus erat, religiosus ille adolescens à Domino communitus, thalamum securo animo ingressus fuit: quo loco cum primùm preces ad Deum misisset, tantus liliorum & rosarum odor emissus est, vt virgo ipsa eo in loco sibi esse videretur, qui verno tempore varijs & suauè redolentibus floribus abundaret. Nocte verò intempesta virgo iuuenem, cui fuerat copulata, sic allocuta est: Mirum est, quod sentio, valde certè mirandum, quod velim mihi dicas, an & tu sentias. Ad hæc beatus Iulianus: Narra, inquit, fideliter, quæ sentis. Tum virgo: Cum sit hyemis tempus, & terra ipsa nullos habeat flores, ita in hoc meo thalamo omnes flores odorum suauitatem emittunt, vt iucunditate hac suauissima vndiquè perfusa, tota certè obstupescam, neq; omninò cubilis copulationem appetam. Tum illi beatus Iulianus dixit: Suauissimus odor iste, quem sentis, non temporis, sed ipsius Christi castitatem amantis opus est, qui corporis castitatem intactam seruantibus, æternam vitam largitur. Si Christi ipsius præcepta mecum vnà seruare volueris, vt eum tota animi attentione diligamus, vt virginitatem ingenti præmio remunerandam conseruemus, vt deniquè in hoc seculo vasa ipsius electa efficiamur, in his ipsis in futuro illo æuo habitabimus, cum Christo ipso regnabimus, & nunquam disiungemur. Ad hæc beata virgo Basilissa: Et quænam, inquit,

Vide mira
culum.

Encomiũ
castitatis.

inquit,

inquit, alia tam necessaria salus est, quàm vt virginitatem seruemus, & vitam æternam consequamur? Idq; ita esse credo, vt dicis. Itaque cupio tecum vnà cõcordem animum habere, vt sempiternam mercedem Christum Dominum meum possidere valeam.

Hęc cum virgo illa dixisset, beatus Iulianus in solo prostratus, Dei adorandi causa iacebat, ita clamans: Confirma hoc, Domine, quod operatus es in nobis. Id cum virgo ab adolescente sponso factum vidisset, ipsa etiam idem fecit: & ecce subito fundamenta cubiculi, in quo erant, commota sunt; & lumen, quod verbis exprimi non potest, ita effulsit, vt lumē, quod in eo thalamo erat, illius lucis magnitudine obscuratum sit: impletumque tunc illud est: Spectaculum facti sumus & angelis, & hominibus. Maximum profectò & diuinum spectaculum in cubiculo illo tunc erat. Ex vna parte æternus ille rex Christus sedebat cum innumerabili quorundam candidas vestes habentium multitudine: Ex altera parte innumerabilium virginum coctus, quarum primas tenebat gloriosa Mater & Virgo illa Maria. Ex æterni Regis parte summis vocibus illud canebatur: Vicisti, Iuliane, vicisti. Quæ verò cum Virgine illa Regina Maria erant, clamabāt: Beata es Basilissa virgo, quæ salutaribus admonitionibus obtemperasti, & mundi fallacias respiciens, ad sempiternam gloriam percipiendam teipsum preparasti. Rursus ex æterni Regis parte clamabatur: Milites mei, qui veteris serpentis voluptatem expugnauerunt, surgant è terra, & attento corde librum æternæ vitæ recitent. Liber autem ipse propositus erat in cubiculo ipsis preparato.

Hac voce audita, qui erant ex vtraque parte sedentes, responderunt, Amen. Venerunt autem duo quidam viri candidis vestibus induti, quorum pectora zonis aureis cincta erant: & singuli singulas coronas in manibus gestantes, illosque erigentes: Surgite, inquit, quoniam vicistis, & nostro numero ascripti estis. Videte, quod in preparato vobis cubiculo propositum est. Legite & cognoscite, quoniam fidelis est Dominus in verbis suis. Cumque illorum manus tenerent, eas coniunxerunt. Erat autem illic positus quidam liber argento septies purgato splendidior, aureis literis conscriptus. Circa cubile verò quatuor senes erant, qui habebant in manibus phialas aureas plenas aromatis varijs, multi odoris suauitatem emittentibus, è quibus senibus vnus dixit: Ecce in his quatuor phialis continetur perfectio vestra: ex his enim quotidie ante faciem Dei odoris suauitas ascendit. Quamobrem beati estis, qui plurimas huius seculi voluptates deuiciistis, ad illas properantes, quas neque oculus vidit, neque auris audiuit, quæque in cor hominis non ascenderunt. Abi nunc, Iuliane, & lege, quod vna sancta Trinitas iubet.

Accessit multa cum fide Iulianus, & coepit legere, quæ in hanc sententiam scripta erant: Quisquis meo desiderio detentus, mundum hunc contempserit, in eorum numero erit, qui mulieribus non sunt coinquinati. Basilissa verò, quæ animo sincero atque intacto est, in ordine virginum numerabitur, quarum vera mater Domini Iesu Christi Maria primas partes obtinet. Hęc cum dixisset, librum complicuit, & rursus multa ista millia dixerunt, Amen: & multa illa alia millia eandem dictionem vna voce repentes, hilaritatem simul præ se tulerunt. Rursus ad illos senex dixit: In hoc libro, vt videtis, scripti sunt casti homines, sobrijs, veraces, misericordes, humiles, mites, qui non fidam charitatem habuerunt, qui res aduersas atque acerbas sustinuerunt, qui calamitates & ærumnas perpessi sunt, qui denique suæ in Christum charitati nihil prætulerunt, non patrem, non matrem, non vxorem, non filios, non agros, non diuitias, non reliqua omnia, quæ in hoc seculo humanos animos impediunt. Illi denique in hoc libro sunt scripti, qui ne suas quidem animas Christi causa in mortem tradere cõstituti sunt, è quorum numero & vos esse digni habiti estis. His dictis, statim visio ab illorum oculis ablata est. Tunc beati virgines, Christi visione gaudentes, reliquum noctis spatium vigilantes, in hymnis & canticis transegerunt.

Quid plura? Cum dies illuxisset, frequens hominum multitudo lætabatur, & eiusmodi copulationem se visuros existimabat, quali homines ipsi solent inter se copulari, cum non intelligerent neque sentirent, totam illam diuinam fuisse copulationem. Illi enim beati homines coeperunt spiritu, non carne, diuinæ gratiæ mysterium copulare: quod in se occultantes, dabant operam, vt quod faciebant, tantum à Christo Domino, & eius angelis cognosceretur. Quoniam verò Deus ipse non destituit eos, qui cordis & animi sinceritate vitam agunt, ita diuinæ gratiæ dona progressum habuerunt, vt breui tempore vtriusque parentes ex hac vita decesserint, & idoneos heredes eos reliquerint, per quos

Orat. Sanctus
in solo pro-
stratus,

1. Cor. 4.

Psal. 144.

Esa. 64.
1. Cor. 2.

Tegunt su-
am conti-
nentiam.

quos cęlorũ regno non priuarentur. Erāt autem & ipsi Christiani fidelissimi. Tunc beatus Iulianus & Basilissa hilares, libertatis occasionem sibi datam arripuerunt, pręmium se accepturos sperantes, quo possent per fragiles mundi huius facultates, sedes illas cęlestes habitare. Quoniam verò laboriosum est, religiosa illorum vitę facta singulatim narrare, ex tot tantisque pauca quędam percurreremus.

Dant operā salutis animarum. Beatus Iulianus & Basilissa concordem sententiam in ea quoquē re habuerūt, vt non solum essent solliciti de salute sua, sed etiam multarum animarum curam haberent. Diuiserunt igitur sibi domicilia, & super duo illa candelabra duę lucernę altę effulgebant: æternusque ille rex immensam gratię suę misericordiam ignotis etiam hominibus impartiens, per ardentem illorum hominum orationem, tribulos & peccatorum spinas comburebat. Potens quoquē Christi Domini vox, per ora sanctorum Iuliani & Basilissę in omnes partes transcurrens, hęc dicebat: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Constituerunt igitur monasteria, in quibus animarum messē ex huius mundi spinis atque ærumnis abreptam, colligerent: neque erat quisquam, qui audiens sancti Iuliani sermonem, aliqua re detineretur, quo minus ad Dominum conuerteretur. Relinquebant igitur viri mulieres, filij parentes, sponsi suas sponfas, & paternas facultates, & propter sempiternam illam vitam ingentes diuitias pauperibus largientes, angustam viam arripiebant: neque quisquam illorum imponens manum aratro, respiciebat retrò. Erat autem beatus Iulianus sacri illius gregis, ferè decem millium monachorum, pater, nam quicumque ad cęlestem vitam animos suos conuertebant, apud Iulianum ipsum ad Deum se transferebant, adeo vt nemo posset enumerare animarum multitudinem, quę per sanctum Iulianum conuersa, & ad cælum traducta est. Eodem modo & beata mulier Basilissa, virginum & mulierum animas ab huius mundi fordibus liberatas, ad cælum dirigebat. Itaque à beato Iuliano sancta illa virorũ mercatura tractabatur: per sanctam verò Basilissam, inter virgines & mulieres castitatis victoria effulgebat.

In ieiunio & precibus perseuerat. Quoniam verò planum omnibus factum est, qualis fuerit sancta illorum institutio atque vita: cum, inquam, Deo adiuuante, id per nos planum factũ sit, nunc ad illud tempus oratione nostra progrediemur, quo martyrium assecuti sunt, eorumque gloriosa facta & victorię pręmia declarabimus. Temporibus Diocletiani & Maximiani, persecutionis furor & impetus vndique feruescebat. Eius autem rei fama per omnem Orientis regionem peruagata erat. Tunc sanctus Iulianus cum sancta Basilissa in ieiunio & precibus perseuerantes, tales orationes in conspectu Dei effundebant: Domine, qui es occultarum rerum cognitor, humanarum mentium testis, cordis & renum scrutator, te obsecramus, vt tranquillo vultu tuo nos illumines, & aures verbis tuis obediētes nobis prębeas: non enim dormis, neque dormitas tu, qui vtriusque nostrum castitatis propositum ac studiũ custodis. Hoc studio tu Domine Iesu Christe vides nos letari: nē permittas igitur gregis tui simplicitatem corrumpi, neque insatiabilis lupus, qui semper nobis aduersatur, potestatem habeat, vt aliqua in re fidei tuę murum ac signum dissoluat, quod signum in seruos tuos & seruas per nos abiectos contulisti. Et illos igitur, & nos Christe protegas: plus enim potest dextera tua nos erigere, quàm persecutoris potentia opprimere. Cognosce & perscrutare singulorum vires, & pro tuę prouidentię & pręnotionis gratia omnes ad illos viuentium choros perducas, vbi nulla amplius mortis suspicio reliqua est: sed in secula omnia regnandum erit, vt die illo, quo venies magnus & terribilis, concedas nobis Domine, vt serui tui & seruę, te authore, per nos in militia tua versantes, integri atque intacti in conspectu tuo stare possint, nosque hilares dicamus: Ecce nos & filij, quos dedisti nobis: nemo ex illis perijt.

Christe aparet S. Basilissa. Cum orationi finem imposuissent, in domos suas reuersi sunt, eodemque illo tempore nocte in tempesta Dominus ipse in somnis ita beatam mulierem Basilissam allocutus est: Basilissa nomine tuo digna, scito, quęcunque optasti, ea me firmare decreuisse, vt vasa illa vniuersa, quę per tuam ipsius operam mihi purgavi, tu viuens ad cęlestia regna permittas, & habeas dimidium annum, quo possis ex omni loco, vbi tritici sementem fecisti, colligere, & laboris tui messē tutò reponere. Itaque & ipsa postea sequeris, vt horrei bonarum animarum pleni clauēs accipias: ex hoc enim quotidie odor suauitatis in conspectum angelorum ascendit. Iulianus verò pugnabit & vincet: neque enim vnquam vinci poterit is, in quo regnat castitas: multa verò mihi per ipsum animarum

marum copia conciliabitur. Itaque oportet illum pro nomine meo multa pati. Verum ego multa prodigia ac signa in conspectu inimicorum ipsius ostendam, & priusquam me ille inuocauerit, dicam, Ecce adsum.

Hæc cum audisset sancta Basilissa, experrecta gaudebat valde, quod Domini Iesu Christi vultum & characterem splendidum, & instar solis exorientis effulgentem vidisset. Ordine igitur Iuliano rem omnem narrauit. Cumque sanctam virginum multitudinem conuocasset: Agite, inquit, sanctæ virgines, gaudium meum & corona capitis mei, agite, ad Deum preces mittamus, & sacrificium laudis corde contrito & humili offeramus Deo ipsi, quandoquidem dignatus est nobis reuelare mysteria occulta, viamque & tempus definiuit, quo animas nostras purgatas habentes, illius sigillo imprimamur: vt singulæ proprii cordis occulta considerantes, in hoc mundo benè peregrinemur, & ad æternam illam vitam transmigramus: vt nihil proprium in nobis inueniant potentia illæ, quæ animas in cælum proficiscentes impediunt: vt quæ dæmones ipsi nihil in nobis inuenientes, timeant, cum sanctum illud præsidium nobiscum vnà venire, & castitatis spiritum nobiscum esse viderint. Considerate, & mentium vestrarum occultissima quæque inquirete, vt quoad tempus nobis suppetit, animas nostras ab omnibus vitijs ac peccatis purgemus pura illa aqua: & actionibus bonis insistentes, Deo ipsi tales nos offeramus, (hoc autem si cum fide petierimus, à Domino impetrabimus) vt peccatorum maculis purgatæ, ad cælestia illa regna peruenire possimus, vbi est sponsus noster Dominus Iesus Christus. Quamobrem vos hortor, sanctæ meæ sorores, nè aliquod fermentum malitiæ in corde vestro resideat, sed omnes vicissim vobis veniam detis: & si quid mutuò contra vos habetis, vicissim vobis remittatis, vt à Domino mercedem reportetis: si quid, inquam, aliæ aduersus alias commiserunt, læto animo vobis condonetis, vt perfectam animæ & sinceri corporis coronam accipiatis, & me matrem vestram Deus ipse videlicet vnà cum vestro grege incorrupto efficiat. Illudque scitote, nihil valere corporis virginitatem, vbi cordis ira & similtas habitauerit.

Oratio S.
Basilissæ ad
virgines.

Hæc cum narrasset beata Basilissa, locus ille, in quo erant, commotus est, & illis adspicientibus, columna ignea visa est, auream habens inscriptionem: ex qua columna vox quædam emissa est multo cum splendore & odoris suauitate: illincque, & Crucis signum effulsit. Vox illa hæc dixit: Basilissa, quæ nomine tuo digna es, lege quod scriptum vides. Inscriptionis autem sententia talis erat: Hæc dicit primus & nouissimus: Omnes virgines, quarum tu dux es, vasa pura sunt, & oculis meis gratissima: neque enim aliquid reprobaturum in illis inueni, quas tu iustitiæ purgatione & igne probationis, tanquam aurum purum effecisti. Venite igitur ad regna vobis preparata. Hæc cum legisset Basilissa, visio ab oculis earum ablata est. Tunc omnes illæ virgines gratias egérunt Deo, qui diuinitatis suæ testimonio animas illas sanctas esse comprobauerat. Beata verò Basilissa animo & vultu hilari, Gratias, inquit, ago tibi Domine Iesu Christe, qui corporeas pugnas deuicisti. Addidit autem & illud: Nihil facio te, diabole: quinetiam cõtemno, quippe qui fraudum tuarum fructum perdidisti. Despicio te, serpentis voluptas, quæ vasa Deo segregata & electa, nullis artibus subripere potuisti. Nihil te curo, mendacij magister, quoniam de grege mihi commissio nulla est, quæ tecum vnà perierit. Nihil facio te, & ebrietas tuam, quod sobrias peccatorum nostrorum cogitationes vincere non potuisti, neque tu amator mundi huius animas nostras, Dei seruitio intentas, ad tuam libidinem reuocare valuisti: non artibus, non machinis, nõ tuis laqueis nos irretire aut detinere potuisti. Tu igitur tua confusione contentus sis, tu solus tuo supplicio læteris: vides enim prædam è manibus tuis abreptam, & regna cælestia, è quibus tu excidisti, hominibus patefacta. Gaudete mecum, sorores, quoniam regnant in vobis virtutum signa: & mundi contemptio, cæleste regnum percepit: parentum abnegatio, angelorum coheredes vos fecit: abiectio & frugalitas, tanquam cedrus in Libano, & cupressus in monte Ebron, erecta est: deuicta voluptate, temperantia cumulata est. Nulla ab hostibus nostris vis amplius metuenda est, neque dubitatio aliqua superest, quod animæ nostræ detineri possint, quo minus ad genitorem suum ascendant. Omnes inimici nostri erubescant, quod nihil de suo in nobis inueniant. Hæc cum læto animo Virgo diceret, cœpit vitis illa Domino consecrata, iustitiæ florem producere: & ita diuina prouidentia completa fuit, vt intra promissum tempus omnes illæ virgines ad Deum commigrauerint.

Insultat Ba
silissa dia-
bolo.

* Hermon,

Cum

Cum igitur sancta Basilissa de illarum animarum, quæ illius fidei, ut depositum quoddam, commissæ fuerant, oblatione & fructu non esset amplius sollicita, hora diei sexta orationi & precibus incumbens, sopore correpta, vidit omnem chorum sanctarum virginum, quæ erant ferè mille, splendidis stolis indutas, & regalibus zonis cinctas, quæ regiam Crucem baiulantes, vna voce beatæ virgini Basilissæ dicebant: Hoc responsum accepimus, ut tecum vnâ Dominum & regem adoremus. En te ipsam expectamus, ut tu nos offeras Christo illi, cui nos conciliasti. Experrecta verò beata Basilissa, gauisa est gloria illa, quam futuram audiuit, & sancto Iuliano rem omnem significauit. Dei verò prouidentia ita factum fuit, ut dum precibus & orationibus vacarent, sancta Basilissa ad Deum migraret. Quam beatus Iulianus meritò sepulcri honore persecutus est, dies & noctes spiritales vigilias ad eius memoriam adhibens.

Migrat ad
Dominum,
& Iulianus
ad eius se-
pulcrum vi-
gilar,

Ipse verò cum choro sanctorum hominum versabatur, quibus talis gratia data est, ut alius alio non esset inferior, sed virtutibus inter se certarent. Multa enim curationum signa per ipsum & eius discipulos Deus efficiebat. Neminem sol ipse iratum vel inuenit, vel dereliquit. Si quis verò aliquo modo in aliquem se arrogantem & superbum ostendisset, cibum non fumebat, in humilitate & fletibus perseverans, quoad charitatem fratri restitisset. Eiusmodi studio ita laborabant, ut sanctarum orationum fructus sacrificium laudis Deo ipsi offerrent. Gaudebat pater ipse filiorum studio. Tunc singuli dicebant se incipere, quando finiebant. In hac sancta congregatione nunquam diabolus aliquem suis laqueis irretire potuit.

F. LAURENTIUS SVRIVS CANDIDO LECTORI.

Hucusque reuerèdissimus Aloysius Lipomanus, vir sempiterna memoria dignissimus, in septimo Tomo Vitarum Sanctorum, hanc Iuliani & Basilissæ historiam, ex Græcis ipsius hortatu Latine conuersam, ponit, tantum non per suum persuasum habens, nihil eius hæc tunc Latine extitisse. At nos, totam historiam, cum Græco Aloysij exemplari ferè ubique consentientem, quamq; antiquissima etiam allegent martyrologia, in manuscriptis codicibus inuenimus, libenterq; ea, quæ in Græco exemplari desiderari testatur Aloysius, his, quæ ille eleganter curauit Latine transferri, adiecimus, ut habeat lector integram totius rei gestæ narrationem, in quibus tamen interdum stylum absque sententiæ damno mutauimus.

Dira Chris-
tianorum
persecutio.

HÆC agebantur Antiochia, quæ est metropolis Syriae. Quid multa? Vis persecutionis incubuit, sed Dominus non dereliquit sanctos suos, conseruans eos etiam in confessione martyrij, cuius regnum permanet in secula seculorum, Amen. Adueniente autem Martino præside in urbem Antiochiam, ad eum furor sacrilegus exarsit, ut non villa, non vicus remaneret, ubi non idolum statueretur: ut si quis aut emere aut vendere voluisset, prius idolis immolaret. Antiocheni autem iussu præsidis compellebantur singuli in suis ædibus simulacrum Iouis collocare: & ipse quidem præses Martinus, author erat perditionis cum coniuge & vnico filio suo. Perfertur autem ad illum Iuliani fides, & quod multos secum in hac religione socios haberet, qui se pararent ad mortem potius, quam idolis sacrificarent. Iratus itaque Martinus, accito ad se assessori suo præcipit, ut beatum Iulianum & eius socios omnes conueniat, horteturque ex decreto inuictissimorum principum dijs immolare, ne cum contemptoribus diuersis subdantur poenis. Assessor verò vnâ cum Corniculario & principe ac primarijs viris ciuitatis, pergit ad eum locum, ubi sanctus Iulianus Domino vacabat: quod permulsi sacerdotum & diaconum & ministrum Ecclesiæ se receperant, rabiemque persecutionis declinantes, parati erant ad necem. Nunciatur igitur Iuliano, assessorem iudicis cum principe & primoribus urbis præforibus adesse. Ille igitur sic alloquitur eos, qui illic erant congregati: iam, fratres, oremus: quandoquidem iuxta sunt persecutores nostri, qui instar aquæ absorbere nos volunt. Videamus ergo, quid nobis responsuri sint.

Armat frō-
tem crucis
signo.

Hæc dicens, armat frontem crucis signo, & scuto fidei communiens peccatus, iubet eos ingredi: & quia erat primarij viri eius urbis filius, pro dignitate ei à magistratu ciuitatis honor exhibebatur. Porro iudicis assessor in has prorupit voces: Puto non te latere, Iuliane,

liane, sacratissimorum principum decreta, quibus orbi cōsulunt, vt vna sit apud omnes deorum cultura. Nam dominus meus Martianus p̄ses, audiens nobilem generis tui stirpem, hoc pro sua sapientia decreuit, vt secūdū moderationem legum, cum gratia conueniaris: quam legem dominorum principum p̄ manibus habeo, tibi recensendam: ex quibus salutaris dictis veritate comperta, reddas te generi tuo, & proprijs bonis vtaris, & amicitiam consequaris principum. Cui beatus Iulianus sic respondit: Sapientiam tuam non credo fugere, quia non serpens mouetur ex propria sede, nisi ex ore incantantis verborum cognouerit carmina. Nam sicut non proficit, nec valet mouere serpentem, qui carmina nescit: ita nec decreta principum, nec philosophia iudicis, quæ in te cognoscitur, Christicolæ mentes ad demonum poterit inclinare culturas. Assessor dixit: Ergo cōremnis ac despicias, & indignum ducis audire principum iussū? Sanctus Iulianus dixit: Audiant principum iussū, qui ipsis militant: nos autem, qui regem habemus in cælo, terrenum principem non audimus. Assessor dixit: Et hoc potes gestis edicere? Iulianus sanctus dixit: Gestis aliquid prosequantur, qui in hac vita spem habent: nobis autem, quibus mundus crucifixus est, quid cum foro? Assessor dixit: Vt video, desperasti de te, vt non viuas: vel istius multitudinis, quæ tibi aggregasti, miserere. Sanctus Iulianus dixit: Multitudinis huius voluntas simul mecum ex Dei pendet arbitrio. Nam qualem me vides loquentem, tales sunt & isti tacentes. Vnus est Dominus, quem confitemur, qui est Christus filius Dei. Assessor dixit: Hęc quæ prosequeris, renūcio domino p̄sidi. Sanctus Iulianus dixit: Quod in nobis cognouisti, occultari non sinas. Nos potius parati sumus nūc temporalem mortem suscipere, vt in æternū viuamus, quàm viuere temporaliter, vt æternis pœnis mancipemur. Assessor dixit: Audio etiam, quod episcopus & omnem clerum tecum aggregasti. Nunquid & ipsi discipuli tui effecti sunt? Sanctus Iulianus dixit: Discipuli nō sunt, sed patres. Per ipsos enim veram natiuitatem suscepimus. Pro qua re satis dignum est, vt filij cum patribus, & patres cum filijs pergant ad regna cælorum.

Episcopus
& Clericos
dicit patres
suos, & qui
dem reuer
renter.

Rediēs igitur assessor, p̄sidi Martiano omnia nunciauit, quæ fuerāt gesta. Tūc Martianus p̄ses cōsilio diaboli armatus, hęc dedit authoritatē, vt Iulianus solus obtutibus suis suæ audientiæ referuaretur: multitudinem verò sanctorū in eodē loco, quo agebant & Dei laudibus vacabant, iussit ignibus cōcremari. Quod & impletum est, & omnes ibidem igne consumpti sunt. Huic ergo loco talis diuinitūs gratia collata est vsq; in hodiernum diem, vt omnes p̄tereuntes, vbi tempus p̄fallendi certissimū venerit, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, & nocturno tempore irā audiant p̄fallētium multitudinem, vt si quis his temporibus aduenerit, quacunque fuerit infirmitate detentus, sanus abscedat. Nunciatur Martiano impletum fuisse quod iusserat, & beatissimum Iulianum sub custodia degere. Tunc exarsit inimicus, & sequenti die tribunal sibi p̄parari iubet in foro. Illic igitur p̄sidis iussio impletur. Cucurrit vndique omnis ætas, omnisque sexus, vt beatum Iulianum, cuius amore tenebantur, viderent cum diabolo dimicantem.

Martyres
cōburunt.

Tunc p̄ses sub voce terribili iubet beatum Iulianum suis adspectibus p̄sentari. Quem cum offerret iudici, intuitus in eum Martianus p̄ses, dixit: Tu es Iulianus, p̄ceptis principum rebellis, & diuinorum numinū contemptor contumax? Tu es, qui innocentem multitudinem magicis artibus aggregasti, & omnium mētes immutasti? Ad hęc beatus Iulianus studebat silentio. Ad quem iterū Martianus ait: Video te sceleribus tuis oppressum, nihil ad ea, quæ interrogo, respondere. Sanctus Iulianus dixit: Ego nec rebellis, nec sacrilegus vnquam fui: sed legi diuinæ, in qua regalia vitæ cōtinentur mandata, pareo. Nam quod me studentem silentio miraris, tecum colloqui sanè erubescō, quem video fallacia & mendacijs armatum. Nam horum Imperatorum iussio quomodo potest esse sacra, quæ sacrilegium imperat? Martianus dixit: Doleo vicem tuā, quod sic magicis artibus occupatus es, vt non intelligas, quantam vim habeāt principum iussa: per quæ obediens consequitur laudem, & principum meretur amicitias: inobediens autem, qualis tu esse dinoscis, pœnis subiacet, & mortis heres efficitur. Nam audio te tam nobili familia exortum, vt adhuc Imperator natalibus tuis parcere velit. Itaque hortor te quasi filium meum, vt ad laudem generis tui, dijs thura offerre letus properes.

Iulianus s̄
stitur ad
tribunal p̄
sidis.

Hęc audiens beatus Iulianus, dixit: P̄ses spiritu malitiæ cecate, nō recto ordine prosequeris, vt intelligere possis, quæ sit laus generis mei. Tu mihi suades, vt dijs quos colitis, thura offeram, vt gloriam & amicitias principum merear adipisci. Vos dinoscimi

Irridet falsos deos.

ni multorum deorum dearumque, esse cultores: nos autem Trinitatis vnicæ veri esse cultores manifestamur. Dij vestri lapidei sunt, aut ærei. Si ærei sunt, satis eis meliores sunt cucumæ, quæ ad vsum hominum ex ipso metallo fiunt. Si lapidei sunt, respuædi sunt, quia ex ipsis sternuntur plateæ ad euadendum lutum: & cum sint omnes, quos colitis, ex quolibet metallo, aut cõstatili, aut sculprili, dicitis eos sacrificio & thure placari, vt per hæc sint propitij his, qui eos colunt. Nos autem, qui vnum Deum, qui est in cælis, colimus, dicitis magicis artibus occupatos: pro qua re torqueri nos iubetis, verum Deum cõfidentes. Vnde debes scire quod nescis: quia sicut non est societas luci & tenebris, nec firma habitatio agni cum lupo: ita non poterit fides nostra subiugari imperio vestro. Martianus dixit: Mihi iussum nõ est verbis agere tecum: sed audi, quod iubent inuicti principes, vt ex eorum lege cognoscas, quid te agere oporteat. Sanctus Iulianus dixit: Quid iubent, audiui: quid autem me oporteat facere, cõsilio salutari definiui. Nefas est enim, grege præmissõ, pastorem minimè sequi. Martianus dixit: Illi mortem dignam pro errore suo consecuti sunt: tu verò vt euadas tormenta, quæ contemptoribus debentur, & vt generi tuo & natalibus restituaris, hoc elabora. Sanctus Iulianus dixit: Labora pro te, vel pro tuis, quos diabolus sibi fecit esse hæredes: pro me autem ille sollicitus est, qui me ex limo terræ formauit. Martianus præses dixit: Sic tecum debeo agere, quasi cum infirmo cardiaco medicus, quoad usque sanitatem recipias. Quòd si te sanum reddidero, & diuinorum numinum cultorem effecero, magnum mihi honorem apud principes confluero. Nam & ipsi domini rerum, multum tuæ insanix condolent. Sanctus Iulianus dixit: Nunquam auditum est, vt cæcus illuminet videtem, aut morbidus curet sanum, aut errans corrigat recto itinere gradietem. Martianus dixit: Ergò vt dicis, cæcus sum, morbidusque, & errans, qui salutis tuæ consultum esse cupio: & tu solus plenam obtines sanitatem? Sanctus Iulianus dixit: Hæc omnia in te dominium obtinēt. Quòd si velles te cognoscere, vt toto pectore salutem inquirereres tuam, nõ te horreret medicus noster, per quem omnes Christiani verissimam obtinent sanitatem. Quos autem vos colitis, demones esse manifestum est: qui perdere possunt sibi credentes, liberare verò non possunt.

Cædit nodosis stultibus atrociter.

Hæc audiens Martianus, exclamat tortoribus suis: Extendatur ad verbera, vt vel sic stultitia eius omnibus innotescat. Beatus Iulianus dixit: Non est stultitia Deum nõsse, sed gloria: tu verò secularibus oppressus illecebris, quid sit congruum, non agnoscis. Martianus dixit: Extēdite eum, & fustes rigidos & nodosos afferre, & omnia eius membra fortiter dissipate. Cùm hæc facerēt, vnus de cædentibus ictu percutiẽs oculum amisit: & is erat de necessarijs præsidis, qui etiam Imperatoribus notissimus fuit. Hæc videns Martianus, fremuit, dicens: Tantum valuit magica ars tua, vt tu nihil sentias, & aliorum oculos euellas? Sanctus Iulianus dixit: Martiane vides, quia hoc est verum, quod superius dixi: cæcus es, & morbidus, & errans. Sed tãdẽ amota sēnitia tua, qua in me baccharis, audi quæ propono. Martianus dixit: Si pro salute tua, audiam te libentissimè. Sanctus Iulianus dixit: Cõuoca omnes, quos habes, deorum & dearum probatissimos sacerdotes, & inuocent nomina deorum suorum super oculum euulsum, & restituant cultori suo visum. Cùm autem non valuerint, ego Domini mei Iesu Christi nomen inuoco, & non solum euulsum oculum corporalem ei restituo, sed & cordis oculos illuminabo.

Demonum simulacra destruitur.

Tunc Marianus tam vera ratione confusus, iubet omnes pontifices adesse, dicens ad eos: Ite, & immortales deos sacrificijs optimis honorate, vt huic rebelli suo Iuliano ostendant virtutem suam, & homini meo necessario oculum reformantes, ipsum culturæ suæ inclinent. Ingrediuntur lapides ad lapides, lapidum iussa complentes. Qui cùm ritu illo nequissimo demonia appellarent, hoc accipiunt in templo responsum: Discedite à nobis: nos igni perpetuo mancipati sumus. Nam tantum valet deprecatio Iuliani ad Dominum, vt à quo die comprehensus est, nobis poena centuplicata sit. Et cùm tenebris clausi retineamur, quomodo huic visum reddimus, quem ipsi non habemus? Hoc responsum accipientes in templo, egrediuntur falsa promittentes. Beatus verò Iulianus, quem nihil latebat, oratione facta, dicit ad præsidem: Martiane, festina celeriter ingredi templum: vocat te dij tui. Et licet nõ volũtate pareret, sed inuitus, tamen paruit. Cùmque ingrederetur ianuam templi, vidit omnia simulacra ærea, crystallina, electrina, aurea, vel ex omni metallo sculpta, quæ fuerant amplius quinquaginta, ita comminuta & in puluerem esse redacta, vt quid fuissent, penitus non appareret. Tunc Martianus præses cæcatus à diabolo, clamare & dicere cœpit: O maleficia sic præualentia: o apodixes carminum,

minum, vt & vires deorum superent, & preciosa numina in puluerem redigant. Sed hæc deorum sapientia laudabilis est: qui adhuc iniurias sibi irrogatas sustinent, vt rebelles suos patiendū subiungent. Ipsum autem videamus, si pollicitationis suæ impleat effectum, vt oculum ictu percutientis extinctum, sola inuocatione nominis Dei sui valeat reformare.

Tunc Martianus præses ad beatum Iulianum dixit: Patientissimos deos te superasse gloriaris, quorum circa te pietatem minimè cognoscis. Nunc autem promissum tuum imple, vt in Christi nomine, quem colis, oculum restituas extinctum. Sed nè hoc magicis artibus exerceas, lotio te perfundi iubeo, per quod maleficia omnia profigantur. Beatus Iulianus dixit: Hoc quod facturus es, non ad iniuriam meam, sed ad laudem Domini mei proficiet: vt & oculum pristinæ sanitati restituat, & putens lotium in odorem conuertat nectareum. Cumque eum perfunderent, ita completum est, vt à sancto Iuliano antè prædictum fuerat, vt non lotio, sed balsamo putares esse perfusum. Ad quod miraculum præses, licèt incredulus, tabescebat. Tunc sancto Iuliano super oculū extinctum crucem Saluatoris faciente, & nomen Domini inuocante, statim ita restitutus est ocululus, quasi nihil fuisset passus. Sed hæc omnia non Dei virtute, sed magicis artibus credebatur fieri Martianus. Ille verò, qui oculum recepit, clamabat, dicēs: Verus Deus est Christus, & ipse solus est colendus, ipse solus adorandus. Quem talia prosequentem præses gladio animaduerti iussit: sicque, roseo sanguinis sui rubore perfusum, Christus sibi martyrem consecrauit.

Sanctum verò Iulianum impijssimus Martianus diuersis pœnis afflictum, & vinculis ferreis per omnes artus oneratum, sub voce præconis circuire ciuitatē præcepit, dicendo: Hæc merentur rebelles deorum, & principum cōtemptores. Cumque venissent ad locum, vbi filius præsidis literis studebat, puer ait ad condiscipulos suos: Rem video inauditam. Qui dixerunt: Quam? Er ait: Ecce video reum illum Christianum, quem milites ducunt, & multitudinem candidatorum, cum illo loquentem, & coronam ex lapidibus preciosis & auro super caput eius, cuius fulgor aëris huius obscurat lumen: & alios tres viros albescentibus comis aureoq; vultu, in similitudine aquilarum, super eum excubias celebrantes. Et hoc mihi videtur, quia dignum est huic tali Deo credere, qui sic suos tuetur cultores, & tali decore circūdat. Nam credite mihi fratres, in eius cōfessione delector, & talia pati desidero, si velit eius Deus esse Deus meus. Hæc audientes cōdiscipuli eius & magister, turbati sunt, eumque blâdo sermone corripiētes, ab intentione reuocare volebant. Timebant enim, quia vnicus erat patri. Et adiecit puer: Verè magnus est Deus Christianorum, in quem credere cōsilio salutari decreui. Ipse est verus Deus, qui credentes in se non deserit. Quæ est enim gloria huius vitæ? Sicut vento vter distentus ple- nus apparet oculis, & intus est vacuus: ita & huius seculi gloria, in qua nos temporalem habemus lætitiā, & æternam Dei potentiam non cognoscimus. Volumus dominati- onem exercere, & dominatorem rerum, qui est in cælis, corde incredulo volūtariè non agnoscimus. Quanto meliora sunt nobis pecora & iumenta, vel canes, qui vocem vel iussum dominorum suorum agnoscunt: iniuriam verò eorum, morsibus vindicant & calcibus. Nos autem rationales facti, creatorem nostrum dimittimus, & colimus lapides & ligna. Sufficiat mihi hucusquè errasse: iam non errabo, quod mihi defuit, ostensum est. Tempus acceptum inueni: quare non elaborem, vt adquiram tempus sine tempore, fruatur luce sine fine: Contemno diuitias labiles, vt æternas adquiram. Nam impedimenta huius mundi separant à Deo: potestas verò temporalis successione finitur, & vita ipsa à morte separatur. Illi credere debeo Deo sancto, in cuius regno si militem, nullus venit mihi successor: cuius æternitati si sociatus fuero, mortem nūquā pertimesco. Hæc est vera gloria & nobilitas generis, pro eo pati: quem, cum torqueor, nunquā amitto: quem cum confiteor, nunquā derelinquo.

Hæc dicēs præsidis filius, proiecit volumina doctorū, & ipsas vestes, quas indutus erat, abiicit à se, dicēs: Polluta vestimenta mea ad Dei hominem properantem, necesse est abijcere: nudū me maternus vterus huic seculo fudit: ideoque, quod mundi est, mundo relinquam. Et hæc dicēs, per plateam ciuitatis cursum arripuit, quousquè ad locum, vbi sanctus Iulianus torquebatur, veniret. Ità enim iusserat iniquissimus Martianus, vt per omnes plateas & vicus ciuitatis diuersis pœnis affligeretur. Tunc puer prostratus pedibus sancti Iuliani martyris, clamabat, dicēs: Te desidero patrem secundæ natiuitatis, quem

O cæcas ho-
minū men-
tes.

Fector lotij
in gratifi-
mos muræ
odores.

Cæcū videt.

Visto filij
Præsidis.

Gloria hui-
us vitæ pro-
sus inanis.

Spiritus Dei
loquitur in
puero.

Mira con-
uersio filij
Præsidis.

quem Christus Dominus aded clarum exhibet. Martianum verò genitorè meum, iniquum veridicorum omnium veritatisq; persecutorem, abnego & despicio: tibiq; adherens, opto pro Christo Domino & Salvatore meo, quem vsq; in hunc diem ignoravi, familia tibi pati. Hęc videtes ministri poenarum & milites, tabuerunt admirantes, stupore perterriti, nec sermonem edere potuerunt. Doctores verò atq; magistri fugam meditantur, totaq; ciuitas ad spectaculum tantæ rei concurrebat. Omnes hęc audientes & videntes tremor inuasit, cognoscentes præsidis filium sancto Iuliano sic adherentem, vulnera eius osculantem, taliaq; proclamantem: Vniuersi populi, qui conuenistis, cognoscite me: quia ego sum filius præsidis, qui cum impio meo patre sanctorū veneranda corpora, licentia paternæ potestatis elatus, dissipabam: Et hęc ignorans, contra Deum feci. At vbi Deum cognoui, immò cognitus sum ab eo, dijs abrenuncio, patrem & matrem abnego, diuitias superfluas respuo, Christum confiteor, beati Iuliani me sectatorem profiteor. Quid tardatis ministri & milites? Ite, renunciate parentibus meis, me verum Deum cognouisse: & huic adherere, quem veri Dei verum cultorem cognoui.

Innotuit res toti ciuitati, totamq; prouinciam fama peragrauit. Nunciantur hęc patri eius & matri: at illi audientes, vt cera ab igni tabescebant: & quia innumerabilis venerat multitudo populi, iubent filium à Iuliano segregatum, sibi restitui. Domini verò misericordia ità adfuit precibus sancti martyris sui, vt si quis vellet extendere manum, vt eum separaret à cõplexu sancti Iuliani, statim contraherentur manus & brachia illius. Resciscēs id pater, iubet eos ad se simul perducere. Cumq; eius ad spectibus sisterentur, ait ad beatum Iulianum: Spei meæ fructum magicis artibus auferre conaris, & tenerum pectus illicitis carminibus genitorum affectus negare compellis? Hęc dicente præside, aduenit mater eius cum innumerabili familia vtriusq; sexūs, crinèq; soluto & vberibus nudatis laceratoq; pectore, vocem dabant in cælum. Tunc præses videns hęc, scissis vestibus, lacerata facie, dicit ad beatum Iulianum: Iuliane crudelissime, adspice dolorem patris & matris: adspice tantæ familiæ planctum, & magicis artibus solue innocentiam, vt nobis vnicum reddas filium, & huic tantæ familiæ resti tuas dominum: vt & ego pro te Imperatoribus suggeram, vt culpa tua neglecta, sanus abscedas. Sanctus Iulianus dixit: Suffragio tuo opus nō habeo, nec ab Imperatoribus tuis dimitti quero: sed hoc rogo Dominum meū Iesum Christum, vt me vnà cum isto agno, de lyporum visceribus nato, & omnes qui credituri sunt, martyrio impleto, in eorū numero, quos tu in innocentia viuentes, igne consumpsisti, computare dignetur. Nam ecce adest, qui ex te natus est, & modò mecum credendo renatus est. Aetatem habet: ipse tibi responsum det, ipse genitricis adspiciat lachrymas, ipse vbera, quibus nutritus est, doleat moribus fecdis esse consumpta.

Parētes eius mirè cruciatur eius cōuersione.

Oratio Celsi pueri ad parentes suos.

Ad hęc venerabilis puer dixit: Cōtingere solet, vt de spinis rosæ nascantur, nec amittit odorem suauissimum rosæ nata de spinis: neque frutex, qui genuit rosam, spinarum suarum amittit aculeos. Vt igitur consueuistis, pungite, & me odorè suauitatis creditibus permittite propinare. Vobis obediant, qui perire parati sunt: me imitentur, qui de tenebris ad lucem transire contendunt. Ego pro Christo Iesu Domino meo vos parentes abnego: vos propter deorum vestrorum cultum, filium vestrum tormentis affligite. Per istam enim temporalem mortem, vitam aq̄tiro æternam: nec possum in vos pius esse, & in me crudelis existere: nec vestrum amorem præpono æternæ latitiæ. Quid moramini? Quasi incredulus & crudelis pater, non quasi verus Abraham, apprehende gladium, & Christo filium victimam offer. Sed si te viscera pietatis vincunt, dirige me ad sequissimos principes, vt & ego pro Domino meo Iesu Christo ornamenta martyrii poenis adimpleam. Nam vani & inanes sunt luctus vestri, falsæ lachrymæ: me verò ab hac confessione pietatis non valebunt disungere nec definitiones omnes philosophorum. Discedit ergò à me, quia paternum nomen & maternum Christi nomini posthabeo. His auditis, exclamauit Præses: Custodia priuata asseruentur, & opes necessariae eis subministrantur. Tum verò sanctus Iulianus, Opes, inquit, quas nobis præberi iubes, tibi consentientibus largiaris.

Hęc audiens Martianus præses, fremuit vt leo: Et existimās poena terrere, quos blandimentis obtinere non potuit, iubet eos in carceris ima retrudi, vbi damnatorum membra, diuturno tempore tabefacta, horribilium vermium examina exhalabant: & foetor teterrimus sentiebatur. Introducuntur eò sancti martyres: quos præcedens gratia Dei, locum

Iocum horrendum illum delectabilem eis reddidit, tenebrasq; conuertit in lucem, exhibens cereorum officia, neſtareumq; spirans odorem, ita vt poena euaneſceret. Hęc videntes milites circiter viginti, qui eos cuſtodia mancipandos adduxerant, cõuerſi, ad inuicem dicunt: Non pudet nos ferro eſſe peſtore? Nunquid iuſtum eſt, vt ab hac tali luce ad tenebras reuertamur, à vita ad mortem, ab odore neſtareo ad horrendas effuſiones ſanguinis, à tali patre ſic nos monente ad iudicem irascentem, à veritate ad mendacium, à ſobrietate ad ebrietatē, à caſtitate ad libidinem? Turpe eſt reuerti & eſſe quod fuimus, & negligere ſalutem quam inuenimus. Hęc dicētes, ad pedes ſe aduoluunt ſancti Iuliani, laudantes & conſitentis nomen Chriſti. Tunc beatus Iulianus cum venerabili puero, Deo gratias referūt. Audiens hęc Martianus præſes, preponit cuſtodia crudeliſſimos cuſtodes, donē tormentis præparatis, omnibus pœnas inferret. Beatus verò Iulianus ſolicitus de ſalute eorum, quos Chriſto acquiſierat, orabat Deum, vt baptiſmi gratia eos faceret confirmari.

Nec hoc ſilebitur, aliud inſigne donū in eadem ciuitate cõceſſum. Ante tempus enim perſecutionis, Imperatores Diocletianus & Maximianus primarium virum ciuitatis illius vnice diligebant, quod ex genere Carini Imperatoris deſcendiſſet. Hic deſunctus cum vxore ſua Chriſtiana, ſeptem filios perſectos Chriſtianos ſuperſtites reliquit, quos Imperatores retinentes amore patris eorū, iuſſerunt eos ſine aliqua perſecutione Chriſtianæ religioni deſeruire. Hi habuerunt ſecum præbyterum, qui eis ſancta myſteria celebrabat. Viſitantur ergo à Domino, & iubentur vnà cum præbytero carcerem petere, vt venerabilis puer & milites gratiam Baptiſmi perciperent. Statim igitur ſancto præcepto obediunt: cumq; ad carcerem venirent nocte, viderunt angelum Domini ante ſe præeuntem: qui vt tetigit ianuas carceris, ſtati omnia clauſtra aperta ſunt. Et orantes ſimul cum beato Iuliano, Deo vota perſoluunt. Tūc illi ſeptem fratres vnà cum ſancto præbytero Antonio videntes tantum ſplendorem gratiæ, clamabant, dicentes: Ecce adſumus: Huc nos Dominus direxit vnà cum ſacerdote ſuo, vt omnes hi gratiam baptiſmatis conſequantur, & nos omnes per te pater Iuliane, verax Chriſti miles, in agone martyrii Chriſto pleniùs militemus. Hęc audiens beatus Iulianus, dixit: Gratias tibi Ieſu bone refero, qui dignatus eſt ita implere deſiderium meum, vt hi, quos per me tibi acquiſiſti, per baptiſmi gratiam vera fidei membra confirmentur, & quos impietas Imperatorum quaſi agnos paruulos inter tanta agmina luporum reliquerat, ad tui ſancti nominis conſeſſionem aggregentur.

Nunciatur interim hęc impio Martiano, cumq; comperit ſeptem germanos ſine aliqua perſecutione Iuliano ſociatos, & optare mori pro Chriſto, contremuit: Et educēs eos de cuſtodia, ſic alloquitur: Quid vobis contigit, infantuli, quos ita principes tuentur & diligunt, vt ipſi arbitrii veſtri eſſetis, & fidei veſtræ cultores? Quid patimini, vt ſine aliqua perſecutione optetis mori, quibus conſeſſum eſt viuere? Si ego maleficijs amiſi filium, & militum mentes neſcio quibus carminibus immutatae ſunt, cur ita vos, veſtro permiſſi arbitrio, vltro neos offertis neci? Audite me, & eſtote ſecuri, vt fuiſtis. Ad hęc ſenior frater venerabilis ait: Præſes, audi quæ à me dicuntur. Præſes dixit: Dic, & libens audiam. Puer dixit: Maſſa auri naturæ ſuæ obtinet claritatem: ſed niſi per manus artificis, igne & malleis & limis in partes diſſecetur, diadema indè in capite regis non perficitur. Vt verò ex ipſo metallo auri, induſtria artificis diuerſarum adhibito ordine margaritarum & lapillorum, precioſum componitur diadema, ita vt omnes qui vident, mirentur, & vt auro, natura ſua ſplendido, diuerſarum margaritarum & lapillorum natura adheret: ita ſumus & nos, nati de Chriſtianiſ parentibus, & facti Chriſtiani: ſed niſi natiuitas hęc in publico omnibus fuerit manifeſtata, in occulto non coronatur: & niſi beati Iuliani veſtigia immaculato calle ſecuti fuerimus, in diademate regis æterni Domini noſtri Ieſu Chriſti eſſe non poſſumus. Sat̄s abominabilis eſt illa arbor, quæ folijs vernat, & creatori ſuo mellifua poma non exhibet. Hęc audiens Martianus, iubet eos in cuſtodiam recipi: in qua pro eis beatus Iulianus & omnes ſancti Dominum deprecabātur, nē per ſerpentis falſa blandimenta innocua pectora declinarent ad verba maligna: ſuſcipiuntq; ſancti letos, quos antè ſuſpectos habuerant.

Tunc Martianus præſes ſuggeſtionem fecit Imperatoribus, dicēs: Piſſimi principes, ſubuenite legibus veſtris, & diuinis numinibus, quæ remanſerunt, præbete munimina: & magnum Iulianum veſtris cõſpectibus præſentate, qui magicis artibus ampliùs quin-

Horridus
carcer fit
martyribus
delectabi-

lis.
20. milites
credunt.

Præbyter
ſancta my-
ſteria cele-
brat, id eſt,
Miſſam.

Septē fra-
tres cum
poſſent vi-
uere, vltro
ſe pœniſ oſi-
ferunt.

Præſes re-
fert ad Im-
perat.

quaginta deorū simulacra, per quos mūdus florebat, cōminuit, filiumq; meū vnicū à me separauit, & militū mētes, nescio qua magica arte immutauit: quin & septē germanos, quos clemētia vestra legis suæ iussit esse cultores, sua magica arte ad se allexit, & beneficijs vestris fecit esse ingratos. Quid ergò iussu vestro definiatis, decernite. Hęc audientes Imperatores impijssimi, hęc dederūt sententiā, vt si Iulianus cū socijs suis in hac confessione permaneret, ad exemplū ceterorū, cōgregata omni prouincia, vniuerso vulgo expectāte, singulis singulas cupas iuberet pparari, & in eas picē, bitumen & sulphur miti, & singulos in easde deponi cupas, & igne supposito cōcremari. Quòd si aduersus hęc magicæ artis praualeat carmen, habet potestatem qua vellet eos poena affligendi.

Sistuntur
martyres
tribunali
præsidis.

Accepta hac authoritate, præses iubet sibi in foro sedem preparari. Alia verò die cūm confedisset, iubet sanctum Iulianum cum socijs eius suis ad spectibus sisti. Et cūm sisterentur, in hanc vocem serpens prorupit: Nihil de vestra salute in tanti temporis spatio cogitastis? Sanctus Iulianus respondit: Cogitatus noster qui est ab initio, in quo cœpit, in hoc & finit: tu verò si aliquid cogitasti poenarū, exerce. Martianus præses dixit: Quod cogitasti, hoc implebo. Et adiecit: Audistis, quid de vobis statuerint in uicissimi principes? Venerabilis puer respondit: Audisti & tu nec nominande, nec dicende, nec vidende pater, poenā, quam preparauit Deus diabolo & vobis, qui effecti estis angeli eius? Subsecutus sanctus Iulianus, dixit: Quod iusserunt, imple. nam nos quidem te audire non delectat. Cūm ista dicerentur, ecce corpus ferebatur exanime per plateam, sepulturæ mancipandum. Tunc Martianus præses cæco corde iubet corpus reduci. Cūmque hoc factum fuisset, iubet illud in medio foro deponi. Omnes ergò hęc videntes, vehementer obstupescūt. Et ait ad sanctum Iulianum: Magister vester Christus dicitur antequam crucifigeretur, mortuos suscitasse. Hęc iam patebit, si verè Deus est, si vos, sicut & magister vester, mortuum suscitaueritis. Sanctus Iulianus dixit: Quid prodest cæco, quòd hic sol oritur? Martianus dixit: Hęc nunc parce fabulis, & si aliquid præuales, aut Deus tuus, sicut superius dixi, hunc mortuum suscita. Beatus Iulianus dixit: Licet infidelitas vestra hoc non mereatur à Domino, tamen quia tempus est, vt virtus eius manifestetur, & nè hoc impossibile putetis, fidele habeo promissum Domini mei, credens quicquid eum petiēro, non me fraudatum iri. Tunc verò Iuliano oculorum intentionem in cælum defigente ferè vnius horæ spatio, subito immutata est facies eius, & facta est vt nix: & his verbis coram omni populo, audientibus cunctis, fudit orationem ad Dominum, dicēs:

S. Iuliani
precatio.

Domine Iesu Christe, qui es verus filius Dei, qui in principio natus es de patre sine tempore, & in nouissimo mundi carnem de Virgine sumpsisti sine semine: adspice in hac hora de summitate cælorum ad confusionem inimicorum tuorum, & ad corroborandam fidem credentium in te hęc, quæ operatus es postus in terris: exaudi nunc de cælis, & suscita hunc mortuum, vt viuus non moriantur, sed mortui reuiuiscant. Et hęc dicēs, ait ad corpus: Tibi dico, terra arida, in ipsius nomine, qui quarto die Lazarū suscitauit, surge & sta super pedes tuos. His dictis, surrexit qui erat mortuus, & voce magna clamabat: O acceptabilis oratio, o immaculata virginitas, quāta meretur? Quòd enim ego ducebar, & vndè redactus sum?

Mortuus
excitatur.

Tunc Martianus cæcatus à diabolo, irridendo dicebat: Vndè redisti? Tunc ille, qui fuerat mortuus, dixit ad præsidem: Permite me ordine prosequi. Martianus iterum ridēs, dixit: Prosequere. Ad hęc ille, q̄ fuerat mortuus, dixit: Ducebar nescio à quibus Aethiopicis, quorum statura erat vt gigantū, ad spectus horrendus, oculi vt fornax ignis, dentes vt leonum, brachia vt trabes, vngulæ vt aquilæ: in quibus nulla misericordia erat. Hi me letantes ducebant in infernum, & iam propè ad os putei cūm essem, hoc expectabatur, vt caro mea redderetur terræ, ex qua sumpta est. At vbi tu præses corpus meum fecisti reuocari, & beatus Iulianus orationem fudit ad Dominum cælorum, infernus omnis conturbatus est, & audita est vox de throno Dei, dicens: Propter dilectum meum Iulianum reducatur anima. In nullo enim volo eum contristare, in quo sic pater & ego & spiritus sanctus letamur. Post hanc vocem venerunt duo viri albis induti, & auferentes me de damnatione impiorum, huic luci reddiderunt, vt per eum qui me suscitauit, cognoscam eum post mortem, quem antè viuus negabam. Hęc audiens præses, turbatus est: & nè dissensio fieret inter tantas multitudines, iubet eum cum sanctis in custodia retrudi, & claustra annulo suo signari. Quem beatus Iulianus fecit baptismi gratiam consequi: atque ita cum illis cœpit martyrij agonem subire.

Mortui suscitati oratione
tuncula.

Iubet

Iubet autem impius Martianus præparari poenam, quam Imperatores decreuerant. Cumque parata fuisset, illuxit dies altera, & populi vtriusque sexus currebāt ad spectaculum circi. Sedit autem pro tribunali præses, & vniuersa ætas concurrir: & qui nolabant, à ministris vrgebantur. Statuuntur cupæ per ordinem triginta & vna: terror verò intolerabilis inuasit homines: implentur cupæ ad medium vsque pice, bitumine & sulphure: aggregatur copia lignorum & sarmentorum, iubetque impius Martianus sanctos produci de custodia. Sanctus verò Iulianus & puer vno vinculo tenebantur: cæteri autem onerati diuersis vinculis catenarum, trahebantur ad spectaculū, hymnum Domino vna voce cantantes & dicentes: Bonum mihi Domine, quia humiliasti me, vt discam mandata tua. In quorum adpectu nouam pulchritudinem omnis ætas mirabatur, & eorum mentes ad fletum conuersa pietas inclinabat. Clamabant omnes confusè, Viri dicebant: O iniustitia, & nos filios habemus. Mulieres, solutis crinibus, clamabāt: O fletus felle acerbior, cur talis iuuentus igne crematur? O potestas cæca, quæ nec viuis parcit, nec resurgentibus credit. Tunc sanctus Iulianus silentium petens, ait ad populum: Nè prohibeatis auro, quòd minùs per ignem transeat: scientes visuros omnes & credentes & incredulos, igni consumpto, illæ sos nos permanere.

Iussit autem præses ad suum illos conspectum adduci, quibus sic ait: O desperata voluntas, per quam decus iuuentutis ad interitum quasi ad epulas properat. Nescio quo carmine sic alienatæ sunt istorum mentes. Conuertimini, & licet tardè, pro vestra salute immortalibus dijs, qui pro vobis laborant, ceruices flectite. Quòd si volueritis, ego obtinebo ab Imperatoribus, vt sine aliqua persecutione religionis vestræ sitis cultores: tantum, nè vnicus filius meus in ipso flore vernantis ætatis crudeli incendio concremetur. O insanabilis dolor pectoris mei, quem primùm plangam? Cum omnium decora sunt corpora, at filij mei dulcissimi vultum considero elegantiorum. Væ tibi Iuliane, omnium malorum architecte: quàm multa bona tecum trahis ad mortem, vt vnicus filius me neget patrem, nec matrem velit agnoscere. Vel antequàm pereas fili, ex ore tuo dulcissimo verba audiam tua. Ecce venit & mater tua, quæ partus sui dolores, quos non sperabat, inuenit: Ecce & innumera familia, quæ te sibi futurum dominum sperabat, tibi valedictura aduenit. Venerabilis puer Celsus dixit: Lugeant te & se, quos fallacia dæmonum blandimenta decipiunt: nos autem quos conspiciunt ad regna cælorum contendere, cur lugent? Nam nos transibimus per ignem istum, & illæsi tibi apparebimus, & huic tanto populo, qui agonem nostrum expectat. Dæmones verò quos colitis, & illos, quos Imperatores pijssimos dicitis, ceu quædam purgamenta despiciamus. Præses dixit: Ipsa est contumax audacia vestra, quæ vos viuere non permittit. Beatus Celsus dixit: Per ipsam vanitatem quam colis, te obtestor, vt præses quæ te postulo intrepido corde, & petitioni meæ tribuas effectum. Præses dixit: Quicquid volueris, pete. Puer dixit: Cum me videris illæsum post ignem, permittite ad me venire matrem meam, & habebō eū ipsa consilium, tridui dilatione concessa. Si verò mihi illa vnam rem, quam voluero, concesserit, nec me, nec ipsam amittes. Mater hæc audiens, vrgebat fieri. Tunc impius Martianus cæcatus à diabolo, dixit: Si ex igne illæsus exieris, (quod fieri posse non credo) faciam quæ desideras.

Tunc præses non sustinens videre incendium filij, assessorem reliquit, qui principum iussu impleret: ipse autē scissis vestibus ciulans, cum vxore iam propè mortua domum reuertitur. Exurgit verò luctus immanis, plangentibus cunctis: lugebantque parentes filium, familia: multitudo dominum: nec erat, qui consolaretur. Quid multa? Assessor munus sibi iniunctum adimplens, iubet sanctos singulos in singulas cupas deponi. Sanctus verò Celsus, qui nunquam à sancti Iuliani latere fuit disiunctus, dans pacem patri, ad præparatum supplicium ibat intrepidus. Et cum singuli à ministris apprehenderentur, & deponerentur in cupas, sicut superius contexuimus, pice, bitumine & sulphure impletas: aggregata copia lignorum, sarmentorum & stupæ, iubet assessor ignem supponi. Quod vt factum est, erupit flamma triginta cubitis excelso. De medio verò ignis ita multitudo psallentium resonabat, quasi vox aquarum multarum. Consumptis autem omnibus, igneque sopito, cunctis mirantibus apparet sancti vt aurum vel argentum mirificè rutilans, hac modulatione hymnū Deo canentes: Transiuimus per ignem & aquam, & induxisti nos Deus in refrigerium. Et iterum: Ignis ardens & coruscans, vim naturæ suæ oblitus est.

Produciunt
iterum mar-
tyres ad sup-
plicium.

Celsi pueri
egregia con-
stantia.

Deponitur
martyres in
cupas.

Psal. 67.

Sap. 16.

Nunciantur hæc præfidi, Dei sanctos illæfos omnibus apparere, & cum vxore ad spectaculum properat, exitum rei volens agnoscere. Tunc in hanc vocem prorupit: Iuliane, te obtestor per Deum tuum, vt mihi dicas, vnde tantam virtutem maleficiorum didiceris. Beatus Iulianus dixit: Quia me per Deum meum obtestatus es, qui est horum mirabilium author, referam quomodo possint mereri, qui talia desiderant nōsse maleficia, vt, sicut & ego, huius carminis efficiantur authores. Si quis primū elaborauerit, vt se ab omnibus actionibus huius seculi faciat alienum, & solam vocem Domini audiat, imperantis & dicentis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollet crucem suam, & sequatur me: ita vt nihil amoris Christi præponat, nihilq; aliud desideret, nisi quod ipse Dominus promittit: non consideret patrem aut matrem, non vxorem, non filios, & cætera, quæ in hoc mundo impedimenta sunt animæ: qui ante omnia pauperum curam sollicitè gerit, qui contentus est esurire, vt alij reficiantur: quia satis Deo acceptum est munus, quo indigens saturatur, & nudus vestitur: quando ira non perficitur: qui malum pro malo non reddit, qui iracundiæ tempus non reseruat, qui impatientiam patientia superat: & qui non dicitur sanctus, antequam sit, sed elaborat, vt sit. Multi enim dicuntur, quod non sunt, & ipsa spe securi, quia dicuntur quod non sunt, segnes efficiuntur. Elaborare autem debent, vt quod de eis dicitur, non verbis tantum, sed etiam operibus comprobetur. Et multi sunt, qui verè sunt sancti, nec tamen de eis dicitur quod sunt: sed humilitate & gratia pleni, ab hominibus audire nolunt, quod sunt: vt ab illo recipiant mercedem, qui nouit, quid sint. Hi tales hanc artem, quam ego didici, scire possunt: & non solum in hoc corpore degentes hanc merebuntur gratiam, sed etiam æternam Christi sibi conciliant amicitiam, qui docti à Christo, alijs communicant donum ipsis collatum: qui illatas sibi iniurias pro laude deputant, qui sibi iniuriæ tempus non reseruant, qui reconciliant se proximo, & proximum sibi, & sic offerunt munera Christo: denique qui humilitatem obtinent, quæ est culmen omnium bonorum.

S. Iuliani auzæ institutiones.

Luc. 9.

Humilitatis laus.

Martianus præses dixit: Et quis tam sit inspiens, qui huius vitæ lætitiā fugiat, & ad istam tantam iniuriam & indignitatē semetipsum abijciat? Sanctus Iulianus dixit: Deus noster omnibus paratus est dare, sed pauci digni sunt, qui mereantur accipere.

Martianus præses dixit: Ad te, Iuliane, meus sermo iam finem accepit. Sanctus Iulianus dixit: Hoc & ego semper optaui. Tunc præses ad filium suum ait: Ecce mater tua, vt postulasti: triduo cum ea habebis inducias. Hæc enim ad omnia parata est tibi consentire: tantum, nē te vnicum solatium dolorum suorum amittat, & dulcissimum filiū. Sanctus Celsus dixit: Hoc triduo mihi matre concessa, nulli licebit tuorum interesse.

Oratio sanctorum martyrum pro matre Celsi.

Præses dixit: Sicut vis, ita concedo. Et adiecit: Recludantur simul priuata custodia. Impletur iussio præfidis. Tunc sancti martyres recluduntur in custodia vnā cum matre pueri: Ingressi verò sancti, hanc orationem fuderunt ad Dominum: Domine Deus, qui præcius es futurorum, qui transacta velut præsentia conspicias, qui mentes magis comprobas quàm ætates: tu Domine oculos cordis huius aperire dignare, & acceptabilem tibi fac terram, ex qua suscepisti fructum, in quo lætari cognosceris. Statim ergo commotus est locus, in quo erant sancti orantes, & fulgor argento septies splendidior emicauit: nec odor confuctus sanctis defuit, & vox psallentium in aëre sonabat: Verè pius es Deus, qui iustificas sine operibus animas peccatrices. Hæc videns mulier & audiens, clamabat: Nunquàm in diebus vitæ meæ tantum odorem comperi. Nam sicut in amoenissimis hortis liliorum & rosarum, & crocei, & nectarei, & balsami, & nardi redundat odor: ita his donis sum refecta, vt omnium dolorum meorum oblita sim: nec aliud cordi meo remanere sentio, nisi vt illum verum Deum esse confitear, pro quo filius meus agonizat.

Mater Celsi conuertitur.

Hæc audiens beatus Iulianus cum omnibus sanctis, talem fertur matronæ illi tradidisse doctrinam: Beata tu, credens quæ sit spes fructus tui: merito animæ & corporis medicinam celeriter consequeris. Nam talis est medicus, qui tuā suscipit infirmitatem, vt non secundo curet vulnera tua, sed semel probando fidem tuam. Venerabilis verò puer Celsus subsecutus, dixit: Verè te nunc veram matrē confiteor, verè genitricem meā agnosco: nec tu amittis filium, nec ego matrē, si vnā mecum ad illud contendas donum, pro quo omnes sancti tanta in hoc seculo patiuntur. Venerabilis autē matrona, cuius intima pectoris diuina gratia iam illustrauerat, respondens filio, dixit: Cognosce me,

me, fili, nihil amori eius præponere, quem tu sic diligis: pro qua te quicquid necessari-
um salutis meæ cognoscis, exerce. Venerabilis puer respondit: Corde creditur ad iu-
sticiam, ore autem confessio fit ad salutem. Itaque hoc tibi deest, vt purificationem ba-
ptismi accipias, per quam possis effici habitaculum spiritus sancti. Matrōna respondit:
Eccē nos omnes claustra obtinent, & militum custodia circunvallant, nec introitus
nec exitus licentia permittitur: & quomodo hīc inuenimus talem hominem, qualem
mihi proponis? Cui sanctus Iulianus dixit: Hīc habemus sanctum & venerabilem vi-
rum Christi sacerdotem, qui te purificet: tantum, vt tu ex corde abneges deos patrios,
& in vnum Deum credas, qui regnat in cælis, in Trinitate vnus, & in vnitāte trinus: sub
cuius imperio imperant principes, cuius gratia confirmantur duces, cuius timore con-
tremiscunt gentes, cuius sapientia prudentes fiunt homines, cuius imperio operiun-
tur cæli nubibus, cuius voluntate dantur terræ pluuiæ, cuius dono terra fœcundatur,
cuius voluntate quæ necessaria sunt hominibus, gignit, cuius dono manant fontes: ipse
est Dominus Iesus Christus, æternus autem pater cum filio & spiritu sancto. Illius splen-
dore illuminantur cæci, tenebræ incredulitatis fugantur: illius nutu gubernantur vni-
uersa, quia eius voluntate creata sunt cuncta. Hæc audiens matrōna, dixit: Qui hæc
itā esse non credit, ferreum habet pectus: nec hominum gerit sensum, sed pecudum.

Tunc omnes sancti gratias referunt Domino, qui dignatus est de luporum faucibus
ocem perditam liberare. Ad quam iterum beatus Iulianus conuersus, ait: Itaque cre-
dis, vt audisti, vnum Deum verum esse in cælis? Matrōna respondit: Ipsum verum cre-
do esse Deum, quem per tuam prædicationē esse cognoui creatorem omnium, qui cer-
tis limitibus fixit mare, qui ei posuit terminum, quem non transgreditur, qui cælum
suspendit, & illud diuersarum stellarum splendoribus adornauit: qui perpetuum solis
ardorem fundauit, & lunæ initium & finem constituit: ipse est Dominus Iesus Christus,
cui, relicta omni vanitate, credo, cupiens hac vita, quam temporalem esse cognoui, ca-
rere, vt ad illam vitam æternam vobiscum merear pertingere. Hæc dicente matrōna,
locus in quo stabant, cōtremuit, & audita est vox in aëre, dicens: Credidi, propter quod
locutus sum. Et post hanc vocem dixerunt, Amen. Tunc beatus Antonius presbyter
baptizauit eam: quam venerabilis filius eius Celsus suscipiens, pater eius in baptis-
mi gratia factus est. Cumque de eius salute omnes lætarentur, audita est vox in aëre, di-
cens: Viriliter agite, & confortetur cor vestrum in Domino. Post huius verò concef-
sæ gratiæ munus, ait beatus Iulianus ad sanctos: Vox, quæ intonuit auribus nostris, præ-
nunciat nobis futuras passiones & genera tormentorum, quæ aduersum nos cogitat
inimicus. Pro qua re, sancti martyres, fidei nostræ cursum ei commendemus, qui potest
fidem nostram conseruare, & eursum consummare, vt repositam iustitiæ palmam & co-
ronam mereamur percipere.

Quid multa? Cognoscit impius Martianus, vxorem suam martyrum prædicatione
conuersam, atque in Christi fide & amore esse confirmatam, & iubet intra domum suam
martyres priuatim exhiberi. Cumque eius ad spectibus præsentarentur, ait ad venerabile
puerum Celsum: Matrem tuam sub hac ratione postulasti, vt tibi consentiret: sicque
nostræ acquiesceres voluntati. Itaque quid gestum sit, nunc edicito: cognoscere enim
cupio. Venerabilis puer dixit: Gratias ago Deo meo, qui voluntatem meam itā perfe-
cit, vt in æternum eam possideam matrem, & ipsa me filium. Tu verò scito nos pro
Christi amore in hac vita spem penitus non habere. Pro qua re nec ego te noui patrem,
nec illa maritum. Tunc ira repletus præses, iussit matrōnam comprahendi, & domo
teneri. Ad quam cum appropinquarent ministri, volentes eam contingere, cæci efficie-
bantur.

Hæc videns Martianus, cæcatus à diabolo, iubet omnes in ima carceris recludi. Alia
verò die sedens pro tribunali, iubet viginti milites illos, qui in agone certabant pro
Christi nomine, decollari: septem verò germanos, igni tradi præcepit. Quod cum fuisset
factum in atrio illius, consummauerunt martyrium suum in pace. Iulianum autem
cum Antonio presbytero, matrem & filium cum illo, qui à mortuis erat excitatus, iu-
dicio suo referuari iussit. Et cum sederet pro tribunali in foro, iubet beatum Iulianum,
& reliquos sanctos, quos memorauius, exhiberi. Ex officio ergo dictum est: Adstant.
Tunc Martianus sic erupit: Tecum loqui, Iuliane, penitus dignum non cenfeo. Et ad-
iecit: Tu es Antonius, quem papam suum isti testantur? Constat te huius magicæ artis
esse

Rom. 10.

Mater Celsi
confitecur
Dominum
Iesum.

Psal. 115.

Psal. 30.

20. milites
& 7. fratres
perimuntur.

esse authorem. Beatus Antonius presbyter respondit: Gratias ago Domino meo Iesu Christo, qui benignitatis suæ me voluit esse ministrum. Præses dixit: Vel tu mihi dic Antoni: Quæ est ars magica vestra, vt sic separetis coniugia, & filios à parentibus diiungatis, & immortales dii per vos blasphementur? Quæ sit ergò hæc audacia vestra, edicito: nam scire cupio, vt ex ore tuo re cognita, videam quale vobis & magicis artibus vestris nomen imponam. Tantum enim præualuistis ad decipiendum populum, vt gloriemini vos mortuum suscitasse, per quod tot innoxia pectora irretistis.

Ad hæc beatus Antonius presbyter dixit: Optaueram quidem, vt ducem huius agonis nostri Iulianum tibi prouocares, & ab eo responsum acciperes: sed quia vnus est Dominus noster Iesus Christus, qui tangit organa cordis nostri, quando quidem tu interrogasti quem voluisti, audi à me quæ inquiris. Magister & author huius magicæ artis, quam nos dicis exercere, hoc nobis dedit præceptum, nè margaritæ preciosæ à nobis porcis mittantur. Qui etiam dixit: Non veni pacem mittere, sed gladium: Vni enim separe filium à patre, filiam à matre, &c Qui & alio loco consequenter dicit: Qui amat patrem aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut aurum, aut argentum, aut domos, aut agros plùs quàm me, non potest meus esse discipulus. Hanc vocem audiens filius tuus, non pluris fecit te carnalem genitorem, quàm Christum creatorem suum. Similiterque illa, quam dicis tuam vxorem, hac voce Domini comperta, contempsit vitam temporalem, vt Christum immortalem, & requiem consequatur æternam. Et adiecit: Nihil verius, nihil dulcius, modò id cognoscere posses. Hæc audiens Martianus, iubet eos in custodia recludi, dicens: Excogitabo pœnas, quibus isti intereant.

Math. 7.
Math. 10.

Luc. 14. sentimentaliter.

Alia die conuocans ad se sacerdotes templi, dixit ad eos: Ornate venerandum templum Iouis, quod pro consuetudine semel in anno solet patefieri: vbi habentur veneranda numina, id est, Iouis, Mineruæ & Iunonis ex electo puro confectæ imagines, quibus sua uisissimus Cupido delectamenta ministrat: simulque libamina & sacrificia præparate. His illi auditis, solitas instruunt hostias. Quid multa? Illuxit dies, patefactoque templo, vniuersa multitudo conuenit, admirans templum patefactum, quod vix semel in anno in principum natalicijs patefceret. Tale enim erat opus fabricæ illius, vt non marmore, sed tabulis aureis parietes & pavementum instructum splenderet, auroque purissimo & margaritis vel lapidibus preciosis crisparent camera. Cumque omnia pararentur, ingressus præses templum, iubet Dei sanctos adduci. Quibus præsentatis dixit: Ecce nunc Iuliane & tu Antoni tempus aduenit, in quo vos & confortes vestri salutem consequamini. Hoc enim elegi pro vestra salute, vt in isto terribili templo deorum, thura immortalibus numinibus offeratis. Quòd si verò adhuc in ista contumacia perfliteritis, abnegantes deos, pro quibus hucusquè vobis peperci, diuersis tormentis in vos debacchabor. Tu itaque Iuliane, quem constat esse authorem sceleris huius, accedens, concilia tibi deos immortales, per quorum diuinitatem generi tuo restituaris. Beatus Iulianus respondit: Iam quidem Præses desineras, nullum deinceps mecum habere sermonem: sed quia tempus illud aduenit, quod tu ipse dixisti, quo nos salutem consequamur: vt numina à nobis honorentur, fac omnes sacerdotes deorum intus adesse, vt cognoscant quale sacrificium offeramus. Præses ait: Benè sit tibi: optimè locutus es.

S. Iulianū
falsò putat
Præses sacrifi-
ficare velle.

Sanctus Iulianus dixit: Quandoquidem multam nos laudem reportaturos dicis & gloriam, hortarisque vt omnibus in vnum conuenientibus, dijs vestris immolemus: id quidem facere non piget. Nam idèd semper distulimus, vt in hoc templo mirabili magnum sacrificium cunctis cernentibus immolaremus. Tunc enim latatur qui conuiuium parat, si omnes adfuerint inuitati, vt nullum prætereat epulum, quod paratur, nè postea sit qui succenseat. Tunc Præses non intelligens, quia ratione hæc prosequeretur, dixit: Gaudeo de vobis: qui etsi tardè, tamen cœpistis dulcissimam hanc lucem, omnibus bonis redundantem, dijs immolando non amittere. Deindè iubet vincula ab omnibus auferri, dicens: Turpe est vinculis adstrictos teneri, quibus cœperunt dii esse propitij. Cumque exonerarentur ferro, quo erant constricti, dixit ad venerabilem puerum & matrem eius: Accedite, & placate deos, quibus hucusquè seruistis. Cui venerabilis matrona hoc solum dedit responsi: Non permittat verus Deus, quem cognoui, vt vltra tecum colloquia misceam. Et per ignorantiam quidem feci quæ dicis: sed iam cognoui veritatem, à qua nunquam recedam. Tunc præses conuersus ad beatum Iulia-

Iulianū, ait. Ecce omnia parata sunt: implete quæ spondidistis. Sanctus Iulianus dixit: iam est tempus & hora, in qua gloriemur, vt omnibus vidētibus gloriosi appareamus, noueritq; omnis posteritas, quale sacrificium hodiè Deo obtulerimus. Præses præcedit, & iubet sanctos de priuata custodia venire, æstimans esse certum, quod volebat.

Ingressi verò sancti in templum, vexillo crucis armant frontem. Tunc ait beatus Iulianus ad præsidem: Quid præcipis præses? Omnibus dijs offeremus sacrificium? Præses dicit: Omnes quos conspicias, immortales sunt, pares virtute, æquales in gloria: nec invident sibi in cultoribus suis, præcipuè in vobis, qui tam tardè cognouistis. Hæc dicente præside, fixit genua sua sanctus Antonius presbyter, & beatus Iulianus cum socijs suis. Ait autem sanctus Iulianus: Deus qui es sine initio, sine fine, sine tempore, & æternum possides nomen: qui non in manufactis habitas, quem non capit mundus, sed requiescis in corde mūdo: qui per sanctum prophetam dixisti, Omnes dij gentium dæmonia: tu autem solus Deus Abraham, Isaac & Iacob: qui per tuam sapientiam fecisti celos, fundāsti terram, congregāsti maria, terminum eis ponens, quem non transgrediuntur, quem murmur aquarum sua voce collaudat, quem diuersarum volucrum garrulæ voces sua uiter collaudantes, suum creatorem agnoscunt, qui arbitrio CHRISTI creāsti vniuersa: adspice nunc in subuersionem templi huius, & has dæmonum imagines, easq; colentium frange audaciam, vt ad nihilum redigantur hæc omnia, in quibus gloriatur hi: & te solum cognoscant verum esse Deum, & glorientur in te, qui credunt nomini sancto tuo, & Iesu Christo filio tuo, quem cognoscimus tibi cœqualem & cœternum in vnitatem spiritus sancti, per omnia secula seculorum. Et cū dixissent omnes sancti, Amen, omnia sculptilia illa ad nihilum redacta sunt, & templum ita subuersum est, vt quid fuerit, penitus non pateret. Multi quoque sacerdotum, circiter mille, cum templo subuersi sunt, & alia multa paganorum turba simul interiit. Ignis autem eructat in eodem loco vsque in hodiernum diem.

Tunc beatus Iulianus dixit ad præsidem: Præses, vbi sunt manufactæ imagines dæmonum, in quibus gloriabaris? Vbi electrum, vbi aurum, vbi argentum, vbi templi pulchritudo, vbi parietes & pavementum aureū, vbi metalla preciosa? Inuocato nomine Domini nostri Iesu Christi, in terram conuersa sunt, vnde assumpta erant. Sicut autem illa omnia vterus suscepit terræ, ita vos & Imperatores vestros, & omnes cultores dæmonum perpetuus accipiet infernus: vbi ignis edax non extinguetur, & vermis deuorans non morietur: vbi corpus semper reparatur ad poenam, vbi misericordia quaritur, & non inuenitur. Hic vos talis locus expectat, & scelerum auctorem diabolium. Tunc Martianus ingemiscens, aiebat: O virtus magica: ô carmen inauditum, sic præualens, vt etiam terræ sinus aperiat, & tanta bona ab oculis piè fruuentium auferat. Iam non miserebor, iam non parcami, donc eos gladio feriri iubeam, & eorum poenis me exatiem. Iubet ergò sanctos in imo carcere includi.

Ea nocte cū in Dei laudibus versarentur Iulianus & socij eius, in ipso mediæ noctis silentio adest multitudo sanctorum cum sacerdotibus, qui iam martyrij palmam retulerant, omnes stolis albis induti: inter quos viginti milites & septem illi fratres glorificati aduenerunt: adest & beata Basilissa cum omni choro virginum, in qua multitudo sola vox Alleluia resonabat. Tunc beata Basilissa ita alloquitur sanctum Iulianum: Regna cælorum tibi patefacta sunt: & hoc præceptum accepimus à rege æterno, Domino nostro Iesu Christo, vt die apparitionis suæ te cum comitibus ad se recipiat. Omnis patriarcharum & prophetarum & apostolorum gloriosus vobis occurret numerus, in quorum vos sanctorum numero Dominus Iesus Christus perpetua læticia sibi sociabit: sicq; visio ab oculis eorum ablata est. Alia die iubet Martianus præses in medio foro tribunal sibi præparari, & adduci sanctos Dei, excogitans nequissimus serpens noua & exquisita genera tormetorum. Deindè præcipit ministris, vt manuum & pedum digitos licinijs oleo madentibus colligent, & ignem supponat. Cumq; factum fuisset, licinijs consumptis, illæsa permancbant sanctorum corpora. Videns hoc inimicus, iubet à sancto Iuliano & venerabili puero cutem capitis auferri: sancto verò Antonio presbytero & Anastasio, qui resuscitatus fuerat, clamantibus & dicentibus, Gloria tibi Christe, iussit oculos vncis ferreis effodi. Sanctam verò Marionillam matrem pueri, quam Dominus præscièrat poenas tolerare non posse, cū eam iubet eculeo applicari, si quis ex ministris eam voluisset contingere, cæcus efficiebatur, eiusq;

Signo crucis
eis frontes
suas muniunt
sancti martyres.

Psal. 94

Templum
corruit funditus
cum simulacris
dæmonum.

Esa. vltimo.

S. Basilissa
cum multis
apparet S.
Iuliano &c.

Noui cruciatu
martyrum.

Marionilla
mater Celsi
à poenis præseruatur.

eiusq; nerui adeò contrahebantur, vt manus suas ad se reducere non posset. Sanctos verò suos Dominus ita curauit & illuminauit, vt omnibus quasi nihil passi viderentur.

Tunc exclamauit Martianus: Heu me, vincimur: sed adhuc vnum superest. Iubet ergò amphitheatrum preparari: in quod ingressus, iubet in sanctos omne genus ferarum immitti. At ferae laxatae, nihil laeserunt sanctos, immò verò illorum pedes lingebant. Hæc videns præses, conuocans omnes magistratus ciuitatis, iubet omnes custodias perscrutari, & personas iam morte dignas in amphitheatrum introumitti: atq; sanctos Dei inter diuersorum criminum reos & sacrilegos decollari præcepit. Tunc sanctus Iulianus cum socijs suis dixit: Gloria tibi Christe, qui nos ad hanc horam salutis perduxisti. Tunc venerabilis puer cum sancta matre sua dixit ad præsidem: Nota tibi facies nostras, quas in hoc seculo gratia Christi sic vides immutatas. Tua enim perfidia conabatur fœditatem nobis imponere: gratia verò & pietas Domini nostri Iesu Christi induit nos magna gloria & decore: vt in illa die cognoscas nos in gloria, cum tu fueris in pœna. Ità ergò sancti martyres capite plexi sunt. Cumq; hoc factum fuisset, statim terramotus extitit ingens, vt propè tertia pars ciuitatis à fundamentis subuerteretur, nec locus aliquis persistit, in quo idquod fuisset: accesserunt quoque fulgura & tonitrua & grando, quæ maximam partem incredulorum consumpserunt. Ipse autem præses Martianus seminiuus euasit: verum non post multos dies vermibus scatens expirauit.

Sancti martyres decollantur.

Ea nocte venerunt sacerdotes ac religiosi viri, vt sanctorum reliquias colligerent, sed præ multitudine cadauerum, sanctorum corpora non agnouerunt. Positis ergò genibus, oratione completa, apparuerunt eis in specie virginum animæ sanctorum, & vnaquæque suo corpori in se dit: sicque sanctæ reliquiae collectæ sunt. Domini verò gratia ita ordinauit, vt sanguis eorum, quasi lacteus panis, circa vnumquemque eorum congelaret: vt nec terra auderet os suum aperire ad sanctorum cruorem recipiendum, quia sceleratorum sanguine iam fuerat satiata. Sanctorum igitur corpora auferentes sacerdotes, sepelièrunt in ecclesia sub sacrosancto velamine altaris: vnde Domini pietas indeficientem fontem prodire iussit, cuius vndis sacrosanctum baptisterium inundatur. In quo loco ea diuina beneficia credentibus tribuuntur, vt si quis adueniat fide & credulitate plenus, cuiuslibet morbi statim consequatur medicinam. Nec silebo miraculum, quod ibi Dominus ad fidelium confirmandam fidem operari dignatus est: nec quisquam debet ambigere, quin idem hodieque efficiat. Decem leprosi iam excisis & putrefactis carnibus, ad fores adducti sunt, vt in die passionis eorum baptismi gratiam consequerentur. Completo igitur in eis sacramento, cum eos baiularent, quia manibus tangi non poterant, eam sunt adepti corporis sanitatem, vt vix quisquam mortaliū pulchrior videretur. Simul autem etiam vox audita est: Iuliani dilecti mihi fides hæc omnia promeruit, & his maiora merebitur. In eodem venerabili loco cæci illuminantur, & dæmones profligantur: neque ibi duntaxat, sed vbicunq; in nomine Domini Iesu Christi, & sancti eius Iuliani basilicæ constructæ sunt. Gloria ergò Christo, qui est fidelis in verbis suis, & tantam gloriam præstat sanctis suis, regnans cum Deo patre in vnitatem spiritus sancti, Amen.

X. leprosi sanantur.

I. Tomo Epistolari.

VITA S. PAULI PRIMI EREMITAE, AVTHORE D. HIERONYMO.

30. IANUAR.,
alij 15. Ianuarij.

Monachorum institutum antiquissimum.

INTER multos sæpè dubitatum est, à quo potissimum monachorum eremus habitari cœpta sit. Quidam enim aliis repetentes, à beato Elia & Iohanne sumpsere principium: quorum & Elias plus nobis videtur fuisse, quàm monachus, & Iohannes antè prophetare cœpisse, quàm natus est. Alij autem in quam opinionem vulgus omne consentit, asserunt Antonium huius propositi fuisse caput: quod ex parte verum est. Non enim tam ipse ante omnes fuit, quàm ab eo omnium incitata sunt studia. Amathas verò & Macarius, discipuli Antonij, quorum superior magistri corpus sepeliuit, etiam nunc affirmant, Paulum